

RAADSINFORMATIEBRIEF

19R.00043

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 5 februari 2019

Portefeuillehouder(s) : Wethouder De Weger

Portefeuille(s) : Wmo

Contactpersoon : W. Tideman

Tel.nr. : 8955

E-mailadres : tideman.w@woerden.nl

Onderwerp:

Ontwikkelingen maatschappelijke opvang en beschermd wonen

Kennisnemen van:

De belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MOBW) in de regio.

Inleiding:

In deze raadsinformatiebrieven komen enkele belangrijke ontwikkelingen rond maatschappelijke opvang en beschermd wonen (MOBW) aan de orde:

- De uitkomsten van een onderzoek dat HHM heeft uitgevoerd en dat cijfers over de doelgroep heeft opgeleverd.
- Uitleg over wat *ambulantisering* inhoudt en welke afspraken hierover zijn gemaakt in de regio.
- Onze betrokkenheid bij de inkoop van MOBW vanaf 2020, het proces hierbij
- De intensieve samenwerking in de regio rond MOBW.

Kernboodschap:

Vanaf 2021 zijn wij verantwoordelijk voor MOBW

Eind december 2017 heeft uw raad ingestemd met de 'Regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen U16' (hierna: Regionale koers). Vanaf 2021 zijn ook de regiogemeenten, naast centrumgemeente Utrecht, verantwoordelijk voor MOBW. De kern van de Regionale koers is dat mensen die door psychische of psychosociale problemen (nog) niet zelfstandig kunnen wonen, een zo gewoon mogelijk leven kunnen leiden 'thuis in de wijk'. Dat houdt in dat iemand een woning heeft, werk, een zinvolle daginvulling en sociale contacten in de eigen wijk. Om dat mogelijk te maken, krijgen mensen de juiste professionele en informele ondersteuning. Daarbij is aandacht voor het individu: wat iemand kan en wil staat voorop. En is oog voor de omgeving van de MOBW cliënten.

HHM onderzocht behoeften cliënten MOBW

In juli 2018 heeft onderzoeksbureau HHM het rapport afgerond naar de toekomstige huisvesting- en begeleidingsbehoefte in de U16 van bewoners die gebruik maken van beschermd wonen of maatschappelijke opvang (zie bijlage). In het onderzoek zijn de locaties van zorginstellingen meegenomen, waarvan de cliënten in de toekomst mogelijk ambulant kunnen worden begeleid. Voorzieningen waarvan de verwachting is dat de cliënten omwille van veiligheid, overlast of hoog specialisme in de toekomst in een

24-uursvoorziening moeten verblijven, zijn buiten beschouwing gelaten.

De belangrijkste conclusies uit het HHM-rapport zijn:

- Van de huidige cliënten wil 85% blijven wonen in de gemeente waar zij nu wonen;
- Van deze cliënten woont 50% nu in een zelfstandige woning van de instelling;
- Het aantal cliënten dat zelfstandig woont, kan in de toekomst stijgen van 50% naar 80%, mits er voldoende passende woonruimte is en aan de basisondersteuning, zoals in de regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen U16 beschreven, is voldaan;
- Er zijn in de U16 ruim 450 zelfstandige woningen extra nodig voor de ambulantisering;
- De omvang en de momenten van begeleiding blijven ongeveer gelijk aan nu. In de toekomst wonen meer cliënten in de regio en daardoor verschuift de begeleiding (van Utrecht) naar de regio van 34% naar 46%.

Wat betekent dit voor Utrecht West?

- Uit de cijfers blijkt dat er 21 personen die nu buiten Utrecht West van een plek voor beschermd wonen gebruik maakt naar onze regio toe willen. Voor Woerden geldt dat er volgens dit onderzoek één persoon minder in Woerden zou willen wonen dan in de huidige situatie;
- De prognose is dat de komende jaren in Utrecht West 173 cliënten gebruik gaan maken van beschermd wonen (voor Woerden zijn dit 84 personen). Door de ambulantisering verwachten wij deze cliënten zoveel mogelijk ambulant te gaan begeleiden in een eigen huis;
- In het rapport is de wachtlijst voor MOBW niet meegenomen. Voor Utrecht West is (nog) niet duidelijk hoeveel personen op deze wachtlijst staan.

Ambulantisering

Ambulantisering betekent het 'omklappen' van zelfstandige instellingswoningen op naam van de cliënt én het verhuizen van cliënten van onzelfstandige woonvormen naar zelfstandige woningen. Het streven is deze ambulantisering te realiseren in de periode 2019-2023.

De U16-gemeenten, zorgaanbieders en de corporaties, verenigd in het Regioplatform Woningcorporaties Utrecht (RWU) hebben aan de hand van het HHM-rapport met elkaar afgesproken dat zo veel mogelijk:

- voorkomen wordt dat inwoners moeten verhuizen als gevolg van dakloosheid of psychische problematiek;
- als verhuizing toch noodzakelijk is, inwoners direct in een zelfstandige woning te huisvesten zodat direct gestart kan worden met definitief herstel.

Hiervoor is het noodzakelijk dat er meer zelfstandige huisvesting komt en de ondersteuning in ambulante vorm wordt geboden. Hiertoe maken de U16-gemeenten, zorgaanbieders en de RWU de volgende, samenhangende, afspraken:

1. het aantal benodigde zelfstandige woningen voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen bedraagt in U16 de komende vijf jaar jaarlijks gemiddeld 600. Iedere Wmo-regio zal naar evenredigheid van het aantal ingestroomde cliënten per Wmo-regio bijdragen aan deze extra woningopgave. Gemeenten en corporaties stellen daartoe jaarlijks in de prestatieafspraken streefcijfers hieromtrent vast. Voor UW betekent dit dat jaarlijks 39 nieuwe woningen beschikbaar moeten komen.
2. U16-gemeenten, zorgaanbieders en woningcorporaties stappen over naar woningtoewijzing voor instroom in plaats van uitstroom;
3. de U16-gemeenten dragen zorg voor voldoende voorzieningen om de benodigde beschikbaarheid van zorg en ondersteuning te waarborgen;
4. de samenwerkende partijen zetten sterk in op preventie om dakloosheid en het gebruik 24-uursvoorzieningen zo veel mogelijk te voorkomen;
5. de U16-gemeenten passen samen met alle betrokkenen bestaande afspraken op het gebied van huisvesting doelgroep MOBW aan;
6. U16-gemeenten, zorgaanbieders en woningcorporaties monitoren gezamenlijk de implementatie en sturen zo nodig bij.

Nieuwe inkoop MOBW

Per 1 januari 2020 lopen de contracten van de gemeente Utrecht met MOBW aanbieders af.

Centrumgemeente Utrecht heeft met het oog op de decentralisatie van MOBW de U16 gemeenten gevraagd betrokken te zijn bij de inkoop. Besloten is om overeenkomsten aan te gaan voor de duur van 3 jaar met de mogelijkheid om dit in periodes van 2 jaar te verlengen, met een maximale looptijd van in totaal 9 jaar. Voor de regiogemeenten heeft dit als voordeel dat volgend jaar niet per regio een nieuw inkooptraject hoeft te worden gestart.. Aanbieders krijgen hierdoor voor een langere periode zekerheid,

zodat zij ook met de gevraagde transformatieopgave aan de slag kunnen. Voor Utrecht West betekent dit dat wij van centrumgemeente Utrecht per 1 januari 2021 een overdracht van aanbieders krijgen die tot eind 2022 gecontracteerd zijn. In de overeenkomsten wordt voorzien in voldoende flexibiliteit om als Utrecht West de komende jaren de ambulantisering verder uit te werken en aan te sluiten op de lokale situatie. Deze flexibiliteit voorziet ook in het laten toetreden van nieuwe aanbieders en laten uitstromen van bestaande aanbieders.

Lerend ontwikkelen

De veranderingen in het kader van de regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen U16 zullen geleidelijk worden doorgevoerd. Wij willen regio-breed leren van experimenten. Door eerst kleinschalig te ontwikkelen en ervaring op te doen, zorgen wij voor een beheerste invoering op grotere schaal. Binnen de U16 zijn 10 pilots benoemd die leerzaam zijn voor de gehele regio. Dit zijn vernieuwende projecten die een onderdeel van de regionale koers uitwerken. Deze projecten worden gemonitord en geëvalueerd zodat iedere U16-gemeente van deze experimenten kan leren. Voorbeelden van deze pilots zijn buurtcirkels voor informele zorg, zelfregiecentrum Enik voor persoonlijke ontwikkeling, beeldbellen voor begeleiding op afstand en Place2BU voor gemengd wonen.

Communicatie

Tijdens de voorbereiding op de besluitvorming over de regionale koers was de communicatie vooral gericht op gemeenteraden en Wmo-/participatieraden. In de huidige fase van de voorbereiding van de uitvoering, zijn de belangrijkste actoren waarop de communicatie wordt gericht bestuurders, managers, (beleids)medewerkers gemeenten, medewerkers van zorgorganisaties, buurtteams en sociale wijkteams en woningcorporaties. Voor deze verschillende groepen (bestuurders, gemeenteraden, woningcorporaties/zorgaanbieders) worden in Utrecht-West verband in de eerste helft van het jaar regionale informatiebijeenkomsten georganiseerd.

In een volgende fase richten wij ons op de cliënten en omwonenden. Dit omdat het belangrijk is dat eerst de professionals goed op de hoogte zijn van de veranderingen en wat dit betekent, voor hun eigen werk en voor cliënten. Op die manier kunnen zij hun cliënten hier ook zorgvuldig op voorbereiden en vragen van cliënten beantwoorden, in de rol van intermediair.

Wij vinden het belangrijk om te werken aan duurzaam draagvlak onder onze inwoners voor de veranderingen die ontstaan in de wijken en buurten door de uitwerking van de Regionale koers. Wij zullen de bewonerscommunicatie nog nader uitwerken en u hierover later informeren.

Financiën:

Aan de inkoopprocedure als nu door Utrecht is opgestart, zijn geen financiële gevolgen verbonden. Pas vanaf 2021 zijn wij verantwoordelijk voor MOBW en geven wij voor onze inwoners beschikkingen hiervoor af. Vanaf dat moment betalen wij voor de dienstverlening van de zorgaanbieders. Dan is het verdeelmodel inmiddels vastgesteld en ontvangen wij van het Rijk de middelen om deze dienstverlening te kunnen betalen. In de loop van 2021 wordt meer duidelijkheid verwacht rondom dit verdeelmodel.

Vervolg:

Het Rijk wil de decentralisatie van MOBW per 2021 doorvoeren, tenzij intussen blijkt dat dit nog niet verantwoord is. Deze valt dan samen met de aanpassing van de Wlz en de herijking van alle verdeelmodellen in het sociaal domein. De gemeente Utrecht blijft minimaal tot 2021 verantwoordelijk voor de centrumgemeentetaken MOBW. De U16-gemeenten maken goede afspraken over de onderlinge samenwerking en de financiën, zodat de doelstellingen uit de Regionale koers worden behaald. In 2019 maken de U16-gemeenten afspraken over onder andere de onderlinge taakverdeling, de inkoop van MOBW, de lokale ondersteuning in iedere gemeente en de afbouw van de centrumgemeentetaken en de opbouw van regiogemeentetaken.

De gemeenten in Utrecht-West (de Wmo-regio) werken nauw samen om de voorbereiding op deze nieuwe taak zo optimaal mogelijk te kunnen invullen. Samen met de zorgaanbieders en corporaties bepalen we wat precies de opgave is voor onze regio en hoe we deze het beste kunnen realiseren. Iedere gemeente zal eind 2019, begin 2020 een lokaal Uitvoeringsplan aan de gemeenteraad voorleggen. Dit plan bevat een overzicht van alle gemaakte afspraken en een overzicht van wat al gedaan is en nog

nodig is om op 1 januari klaar te zijn om deze nieuwe doelgroep goed te kunnen opvangen.

Bijlagen:

- Onderzoek HHM, 'Zelfstandig wonen met begeleiding - Onderzoek naar toekomstige huisvesting en begeleiding maatschappelijke opvang en beschermd wonen in de U16', geregistreerd onder corsanummer 19.001763
-

De secretaris,

drs. M.H.J. van Kruijsbergen MBA

De burgemeester,

V.J.H. Molkenboer

Zelfstandig wonen met begeleiding

Onderzoek naar toekomstige huisvesting en begeleiding
maatschappelijke opvang en beschermd wonen in de U16

Auteur(s)

Opdrachtgever

Gemeente Utrecht

Kenmerk

SS/18/1161/mobwut

Publicatiedatum

2 juli 2018

© Bureau HHM

Inhoud

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel en focus van het onderzoek	4
1.3 Onderzoeksopzet	5
1.4 Respons	6
1.5 Leeswijzer.....	7
2. Huidige situatie	8
2.1 Overzicht van de totale groep	8
2.2 Woonsituatie van de huidige cliënten	9
2.3 Begeleidingssituatie van de huidige cliënten.....	11
3. Gewenste woon-begeleidingssituatie	15
3-1 Gewenste woonsituatie	15
3-2 Gewenste begeleidingssituatie	18
4. Ontwikkelingen	20
4-1 Demografische ontwikkelingen	20
4-2 Trends en beleidsmatige ontwikkelingen instroom.....	20
4-3 Ontwikkelingen rondom de huidige cliëntgroep	21
4-4 Trends en beleidsmatige ontwikkelingen uitstroom	22
5. Toekomst	23
5-1 Inleiding.....	23
5-2 Prognosemodel – aantal cliënten	23
5-3 Prognosemodel – woonsituatie.....	24
5-4 Prognosemodel – begeleidingssituatie	27
5-5 Prognosemodel – aannames en uitkomsten	27
6. Conclusies en aanbevelingen	32
6.1 Conclusies voor de huidige groep	32
6.2 Conclusies voor de toekomst.....	32
6.3. Vervolg.....	33
Bijlage 1. Overzicht van vragen (hoofdstuk 1)	34
Bijlage 2. Huidige situatie (hoofdstuk 2).....	37
Bijlage 3. Gewenste situatie (hoofdstuk 3)	47
Bijlage 4. Ontwikkelingen (hoofdstuk 4)	50
Bijlage 5. Prognose (hoofdstuk 5)	51

Samenvatting

Op verzoek van de centrumgemeente Utrecht deed bureau HHM onderzoek naar de effecten van de ambities in de regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen 16. We inventariseerden via een vragenlijst:

- waar mensen nu wonen en willen wonen (gemeente);
- hoe mensen nu wonen en willen wonen (woontype);
- welke begeleiding mensen nu hebben en wat hun behoefte is (aantal uren en planbaarheid).

Op basis hiervan maakten we een prognose voor de toekomstige huisvestingsopgave en begeleidingsbehoefte in de U16 voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Daaruit blijkt dat de huidige groep cliënten grotendeels in huidige woongemeente maar graag meer zelfstandig wil wonen. Terwijl de toekomstige groep cliënten veelal in de eigen gemeente (zoveel mogelijk in de eigen huisvesting) opgevangen zal worden. Zij hebben naar verwachting wel een vergelijkbare behoefte wat betreft woontype en begeleiding.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De 16 gemeenten in de centrumregio Utrecht beschrijven in de Regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen U16¹ hoe zij de maatschappelijke opvang en het beschermd wonen veel meer lokaal 'in de wijk' gaan organiseren. Op dit moment wonen cliënten van de maatschappelijke opvang en beschermd wonen vaak geclusterd of intramuraal en onzelfstandig. De visie is dat veel meer mensen lokaal en zelfstandig zouden kunnen wonen, als de infrastructuur in de wijk hierop is ingericht zowel voor wat betreft de huisvesting als de begeleiding van mensen. Op dit moment is nog niet bekend welke effecten de regionale koers heeft voor met name de vraag naar huisvesting en de spreiding over de 16 gemeenten. Op verzoek van de centrumgemeente Utrecht hebben wij, bureau HHM, hier onderzoek naar gedaan.

1.2 Doel en focus van het onderzoek

Het doel van dit onderzoek:

- De woon- en begeleidingssituatie van de huidige cliënten kwalitatief en kwantitatief in kaart brengen.
- Een inschatting maken van de gewenste toekomstige woon- en begeleidingssituatie voor huidige cliënten.
- Een inschatting maken van de noodzakelijke woon- en begeleidingssituatie van toekomstige cliënten.
- De huidige en toekomstige situatie vergelijken.

Focus

Het onderzoek richtte zich op de cliënten maatschappelijke opvang en beschermd wonen (18 jaar en ouder) in de U16 (Bunnik, De Bilt, De Ronde Venen, Houten, IJsselstein, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Vianen, Wijk bij Duurstede, Woerden en Zeist). Het betreft mensen met forse tekorten op het gebied van de zelfredzaamheid, veroorzaakt door psychiatrische (waaronder verslaving) en psychosociale problemen of (licht) verstandelijke beperkingen. Zij wonen nu bij aanbieders voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

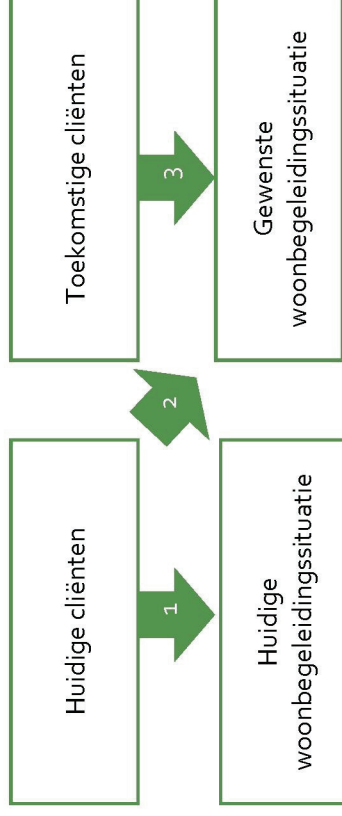
Niet al deze cliënten vielen binnen de onderzoeksgroep. In de regionale koers is een aantal locaties bestempeld als 'regionale voorzieningen'. Deze locaties zijn gedeeltelijk meegenomen, namelijk alleen voor zover uitstroom hier (binnen afzienbare tijd) mogelijk is. Aanbieders met minder dan 5 cliënten zijn buiten beschouwing gelaten. Zie verdere toelichting in paragraaf 2.1.

Verder worden cliënten beschermd wonen en cliënten maatschappelijke opvang als één groep beschouwd. Deels is sprake van een overlap, deels zijn er verschillen. Mensen komen in de maatschappelijke opvang vanwege dak- of thuisloosheid. Onderliggende oorzaak kan zijn een psychiatrisch probleem waarvoor beschermd wonen een oplossing is. Dit is niet altijd het geval. Een deel van de maatschappelijke opvang kent daarmee een snellere doorstroom dan het andere deel en dan het beschermd wonen.

¹ Regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen (2017). Uitgave van Regio Lekstroom, Regio Utrecht Zuidoost en Gemeente Utrecht, in samenwerking met partners. Geraadpleegd van https://www.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/zorg-en-onderwijs/informatie-voor-zorgprofessionals/2017-09_Regioplans_U16_opvang.pdf

1.3 Onderzoekopzet

Het onderzoek bestond uit drie stappen, zoals weergegeven in figuur 1. Voorafgaand hebben we deze opzet getoetst bij de vier grootste aanbieders uit de regio: Lister, Tussenvoorziening, Kwintes en Leger des Heils. Ook hebben we bij hen de gehanteerde definities en de vragenlijsten getoetst. De vragenlijsten zijn getest door locatiemanagers van de vier grote aanbieders. De resultaten en conclusies van het onderzoek hebben we getoetst in werkgroepbijeenkomsten waarvoor alle aanbieders en de woningcorporaties waren uitgenodigd.

Figuur 1. Onderzoek schematisch weergegeven

Stap 1 (huidige cliënten, huidige situatie)

Voor stap 1 hebben we alle aanbieders van beschermd wonen/maatschappelijke opvang in de regio (Zin en Pgb) met minimaal vijf cliënten² gevraagd om voor de locaties/teams/werkgebieden³ die in het onderzoek waren betrokken in een Excelbestand de kenmerken van de locatie/het team en het aantal cliënten in te vullen (zie bijlage 1).

² Hiervan ontvingen we bij aanvang van het onderzoek een overzicht van de gemeente Utrecht.

³ Met name bij de Tussenvoorziening is vaker sprake van ambulante werkende teams en werkgebieden dan van locaties. Daarom spreken we in het vervolg van deze rapportage over 'locaties/teams'.

⁴ Het ging om de gewenste situatie van de huidige groep cliënten. Het betreft hiermee dus géén onderzoek naar toekomstige uitstroom van de huidige groep.

Zo brachten we de huidige woonbegeleidingssituatie van de huidige cliënten in beeld en kregen we een overzicht van alle locaties/teams.

Stap 2 (huidige cliënten, gewenste situatie)

Vervolgens hebben we voor stap 2 de locatiemanagers/teamleiders van deze aanbieders gevraagd om voor hun locatie(s) en team(s) een digitale vragenlijst in te vullen (zie bijlage 1).

Centrale vraag was:

"Wat is de gewenste woon- en begeleidingsbehoefte van huidige cliënten van uw locatie, groep of begeleidingsteam?"

Het ging om vragen over de gewenste woonsituatie, gemeente van voorkeur en begeleidingsbehoefte van cliënten⁴. Waar mogelijk werden de vragen zoveel mogelijk aan cliënten zelf voorgelegd. Waar dit niet mogelijk was, maakte de locatiemanager/teamleider een inschatting. Zo brachten we de gewenste woonbegeleidingssituatie van de huidige cliënten in beeld.

Met daarbij de uitgangspunten:

- Lokaal wonen in alle U16-gemeenten: De U16-gemeenten vinden het belangrijk dat ook inwoners die hulp nodig hebben zoveel mogelijk meedoen en in wijken gaan wonen in alle U16-gemeenten. De U16-gemeenten willen graag weten in welke gemeente cliënten het liefst willen wonen.

- Geen belemmeringen in huisvesting, ambulante GGZ en lokale voorzieningen: Bij het invullen van de vragenlijst, kon men ervan uitgaan dat er (in de U-16 gemeenten) geen belemmering is in huisvesting (beschikbare woningen) en ambulante GGZ-ondersteuning en dat de benodigde gemeentelijke ondersteuning volledig aansluit op de behoefte van cliënten die zelfstandig wonen.

De vragen uit stap 1 en 2 zijn steeds op locatieniveau gesteld en niet op cliëntniveau. Dit om een goede balans te vinden tussen hetgeen we wilden weten en wat we redelijkerwijs van aanbieders konden verlangen (wat betreft administratieve lasten).

Stap 3 (toekomstige cliënten, gewenste situatie)

Voor stap 3 gebruikten we een combinatie van kwalitatief en kwantitatief onderzoek. We bestudeerden documenten die de relevante beleidsontwikkelingen voor de komende tijd schetsen. Aanvullend hierop interviewden we beleidsmedewerkers, intakers en/of managers bij de vier grote aanbieders. De interviews gingen over de ontwikkelingen die zij momenteel zien en voor de komende tijd verwachten op het gebied van instroom en uitstroom en met betrekking tot de huidige cliëntgroep (zie bijlage 1).

Daarnaast maakten we een inschatting van de omvang en herkomst van de toekomstige cliëntgroep maatschappelijke opvang en beschermd wonen. We ontwikkelden een prognosemodel op basis van:

- Huidige verdeling van inwoners over de U16-gemeenten.
- Demografische ontwikkelingen in de U16-gemeenten die van invloed zijn op de bevolkingsopbouw (en dus op de cliëntgroep maatschappelijke opvang en beschermd wonen).

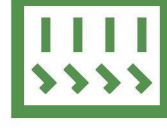
- Verwachte toekomstige instroom op basis van historische instroom en aanvullend voorspellende factoren voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
- Verwachte toekomstige uitstroom op basis van historische uitstroom en aanvullend beleidsmatige ontwikkelingen.

1.4 Respons

In totaal hebben we elf aanbieders benaderd voor deelname aan het onderzoek. Allen namen deel aan (minimaal een deel van) het onderzoek. Een aanbieder die deelnam bleek onder de 'regionale voorzieningen' te vallen en is dus uiteindelijk niet meegenomen, waarmee het totaal op tien kwam.

Het Exceloverzicht over het huidige aanbod (stap 1) is ingevuld voor 60 van de 64 locaties/teams in de regio (94% respons). De digitale vragenlijst (stap 2) over de gewenste woonbegeleidings situatie is (soms niet helemaal volledig) ingevuld voor 63 locaties/teams in de regio (98% respons).

Aan de interviews (stap 3) namen alle vier de grote aanbieders deel (100% respons).

Voor **94 %** van de ondervraagde locaties zijn beide vragenlijsten ingevuld

Daarbij geldt een locatie/team als een woonlocatie, woongroep of begeleidingsteam dat een afgebakende groep cliënten begeleidt, zoveel mogelijk uniform qua type huisvesting.

1.5 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken beschrijven we de resultaten van stap 1 (huidige situatie, hoofdstuk 2), stap 2 (woon- en begeleidingsbehoefte, hoofdstuk 3) en stap 3 (ontwikkelingen toekomst, hoofdstuk 4).

Dit komt samen in het prognosemodel in hoofdstuk 5. De conclusies beschrijven we in hoofdstuk 6. We richten ons steeds op drie elementen: waar willen mensen wonen (welke gemeente), hoe willen mensen wonen (welke woonvorm) en met welke begeleiding willen mensen wonen (aantal uren, gepland/ongepland).

2. Huidige situatie

In dit hoofdstuk brengen we in kaart hoe groot de huidige groep cliënten voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang is en van welk woon- en begeleidingsaanbod in de U16 zij nu gebruikmaken.

2.1 Overzicht van de totale groep

De regionale koers beschermd wonen en maatschappelijke opvang in de U16 maakt een onderscheid tussen de doelgroepen 'lokaal' en 'regionaal'.

Omdat de koers met name verandering betekent voor de doelgroep *lokaal* is het onderzoek met name hierop gericht. Daarnaast is een deel van de regionale voorzieningen⁵ meegenomen. Het betreft de locaties met een goed perspectief op uitstroom. Daarbij hebben we geselecteerd op locatieniveau, zoals eerder benoemd in de regionale koers. De totale omvang van de doelgroep van het onderzoek zien we in tabel 1. Zie voor meer detail bijlage 2.

		Aantal cliënten
	Lokaal te organiseren	1.452
	Regionale voorzieningen (uitstroomperspectief)	87
	Totaal	1.539

Tabel 1. Totaal aantal plekken maatschappelijke opvang en beschermd wonen in U16

⁵ Bij het vaststellen van de regionale koers is een aantal locaties hiervoor met naam aanwezig. Zie bijlage 2 voor de locaties die hiermee onderdeel uitmaken van het onderzoek.

Doelgroep lokaal:

In de regionale koers wordt aangegeven dat voor personen die gebruikmaken van maatschappelijke opvang en beschermd wonen de kwaliteit van leven kan verbeteren als zij zelfstandig in een eigen huis kunnen wonen. Het beeld bestaat dat dit voor de meeste mensen ook mogelijk is, mits zij de juiste ondersteuning krijgen (randvoorwaarden: toegankelijk, maatwerk, flexibel op- en af te schalen en zo nodig langdurig). Daarbij gaan we ervan uit dat er geen praktische en financiële belemmeringen zijn voor lokaal wonen, zoals gebrek aan beschikbare huisvesting of aan een adequate ambulante infrastructuur.

Doelgroep regionaal:

Naar verwachting blijven er regionale voorzieningen bestaan. Het gaat om locaties waar met name mensen wonen met een zodanige kwetsbaarheid dat (1) hun veiligheid of die van anderen buiten de instelling in gevaar komt en (2) hiervoor schaarse hoog-specialistische en intensieve zorg bijeengebracht moet worden om goede ondersteuning te kunnen bieden. Naar verwachting stroomt een groot deel van deze groep niet of nauwelijks uit. Een deel krijgt, na landelijke besluitvorming over een wetswijziging, mogelijk toegang tot de Wet langdurige zorg (Wlz). In het kader van de regionale koers zijn locaties aangewezen. Een ander deel stroomt op termijn toch uit.

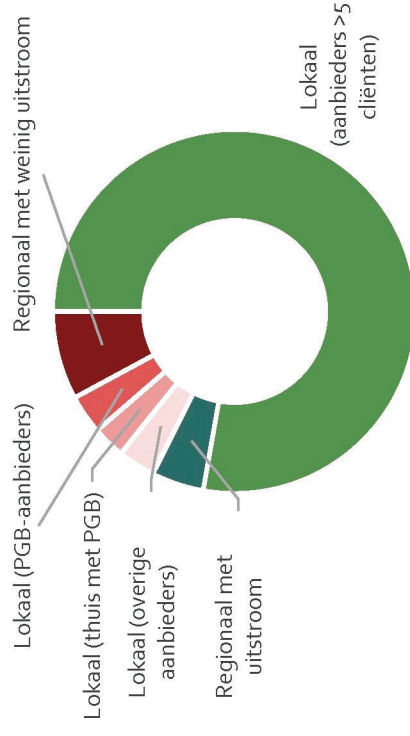
Tabel 1 laat zien dat in totaal **1.539 cliënten** deel uitmaken van dit onderzoek (cliënten van 18 jaar en ouder). De resultaten hierna betreffen steeds deze groep (tenzij anders vermeld). Het gaat hier om cliënten met een beschikking van de zogeheten regionale toegang. Niet alle vragen zijn voor hetzelfde aantal cliënten ingevuld, daarom kunnen minimale verschillen in de optelling voorkomen, of worden gegevens gepresenteerd over minder dan 1.539 cliënten.

Daarnaast zijn er op dit moment ook:

- 147 cliënten in regionale voorzieningen met beperkte uitstroom
- 181 cliënten:
 - bij kleine (sectorvreemde) aanbieders met zeer beperkte uitstroom verwacht (62 cliënten);
 - bij Pgb-aanbieders met weinig cliënten (65 cliënten);
 - thuis met een Pgb (54 cliënten).

Daarnaast zijn er op dit moment cliënten op de wachtlijst voor instroom in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen (inclusief nachtopvang, crisisopvang en opvang met lichte begeleiding). Deze hebben wij niet onderzocht. Dit vraagt om een 'inhaalslag'. De wachtlijst kan sterk fluctueren, op dit moment onderzoeken de gemeente Utrecht en de aanbieders de samenstelling van de wachtlijst.

Figuur 2 toont alle cliënten (voor zover het aantal bekend is) in een overzicht. Hiermee wordt duidelijk hoe de groep in het onderzoek zich verhoudt tot het totaal.

Figuur 2. Overzicht van verschillende cliëntgroepen binnen de totale groep inwoners van de U16 die behoefte hebben aan een beschermde woonomgeving of opvang

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

2.2 Woonsituatie van de huidige cliënten

Geografische spreiding

De 1.539 mensen die zijn onderzocht worden begeleid door 64 locaties/teams voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Tabel 2 toont de spreiding van deze locaties/teams over de 16 gemeenten. De voorzieningen zijn met name geconcentreerd in de gemeente Utrecht. In 7 van de 16 gemeenten zijn geen locaties/teams. Zie bijlage 2 voor meer informatie over de spreiding van cliënten, aanbieders en locaties/teams over de regio.

Gemeente	Aantal locaties/ teams	Aanbieders in deze gemeente
De Bilt	2	Kwintes
Houten	2	Lister
IJsselstein	1	Lister
Nieuwegein	4	Lister
Stichtse Vecht	2	Kwintes, Stichting Lievegoed
Utrecht	37	Bijzondere Zorg Midden Nederland, Grasboom, Jados, Leger des Heils, Lister, Singelzicht, Tussenvoorziening, Umah-Hai
Utrechtse Heuvelrug	5	Kwintes, Umah-Hai
Woerden	2	Kwintes
Zeist	8	Bijzondere Zorg Midden Nederland, Kwintes, Tussenvoorziening
Meerdere gemeenten	1	Bijzondere Zorg Midden Nederland
Eindtotaal	64	10 verschillende aanbieders
<i>Geen locaties/teams: Bunnik, De Ronde Venen, Lopik, Montfoort, Oudewater, Vianen, Wijk bij Duurstede</i>		

Tabel 2. Aantal locaties/teams maatschappelijke opvang en/of beschermd wonen per gemeente (excl. regionale voorzieningen)

⁶ Grootchalig

⁷ Kleinschalig

Type woonvorm

We onderscheiden in het onderzoek verschillende woonvormen:

- Onzelfstandig: gedeelde voordeur/voorzieningen** (rood in figuur 3)
- Intramuraal: Intramuraal wonen in een gebouw van de aanbieder⁶.
- Onzelfstandig geclusterd: met andere cliënten op hetzelfde adres (gedeelde voordeur/sanitair/keuken)⁷.
- Zelfstandig: eigen voordeur/voorzieningen** (groen in figuur 3)
- Zelfstandig geclusterd: met andere cliënten in hetzelfde complex of dezelfde straat, op loopafstand van elkaar (eigen voordeur, sanitair en keuken).
- Gemengd zelfstandig: met dragende en vragende bewoners in hetzelfde gebouw of cluster van gebouwen.
- Gespreid zelfstandig: regulier wonen in de wijk met begeleiding op afstand en met eigen voordeur, sanitair en keuken.

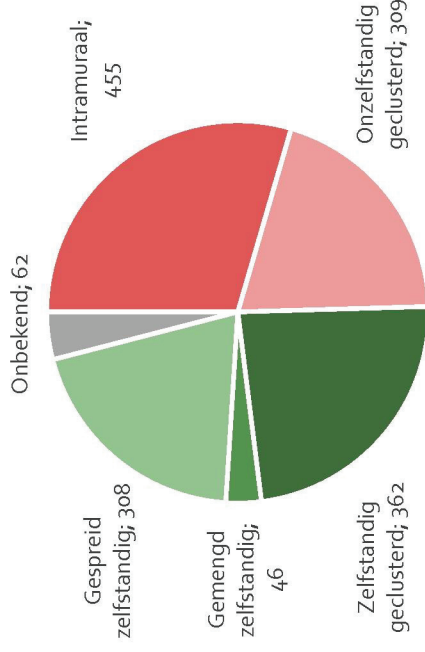
50 %

van de cliënten woont op dit moment
onzelfstandig

Het aantal cliënten per type woonvorm geven we weer in figuur 3. Per locatie/team kunnen één of meerdere woonvormen voorkomen. Voor meer informatie over de spreiding van woonvormen over de regio: zie bijlage 2.

In totaal woont ongeveer 75% met andere cliënten in een gebouw.

een overgangssituatie waarbij het huurcontract eerst op naam van de aanbieder staat en op termijn op naam van de cliënt komt te staan.

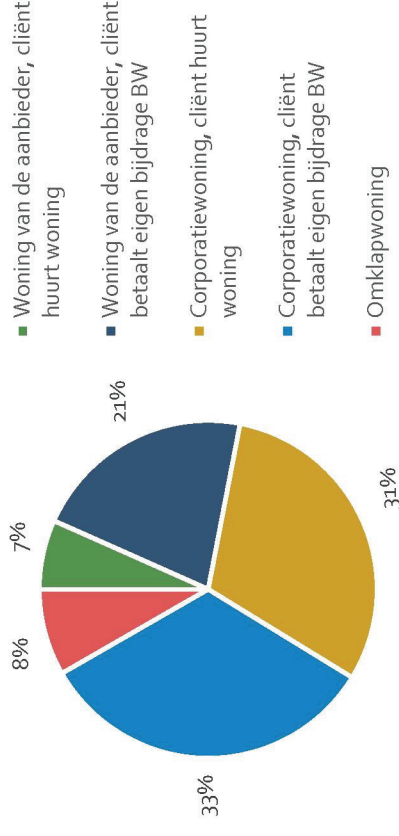

Figuur 3. Verdeling huidig aantal cliënten over verschillende woonvormen (n=1.539)

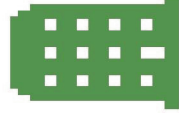
Eigendom woning

De verhouding tussen woningen in bezit van de aanbieder en woningen in bezit van de woningcorporatie verschilt per locatie/team en per gemeente. Zie bijlage 2 voor het overzicht per gemeente.

Figuur 4 laat zien wie de woning bezit (aanbieder of corporatie) en op welke wijze cliënten bijdragen aan de kosten voor huisvesting: door huur te betalen of door een eigen bijdrage te betalen voor beschermd wonen. Als de cliënt huur betaalt, betekent dit overigens niet altijd dat het huurcontract op naam van de cliënt staat. Er kan ook sprake zijn van een 'woonvergoeding'. Als de cliënt uit zorg gaat bij de aanbieder, gaat hij in dat geval ook uit de woning. In de gemeente Utrecht is op een aantal locaties/teams sprake van een *omklapsituatie*. Dat wil zeggen:

Figuur 4. Betaling van de huur (n=2.119)⁸

28 %

van de woningen is in bezit van de zorgaanbieder

2.3 Begeleidingssituatie van de huidige cliënten Betrokken aanbieders

In totaal zijn tien aanbieders van het beschermd wonen of de opvang betrokken in het onderzoek. Tabel 3 toont om welke aanbieders het gaat. Tevens is vermeld wat het aantal locaties/teams/werkgebieden en plekken per aanbieder is (voor de onderzoeksgroep).

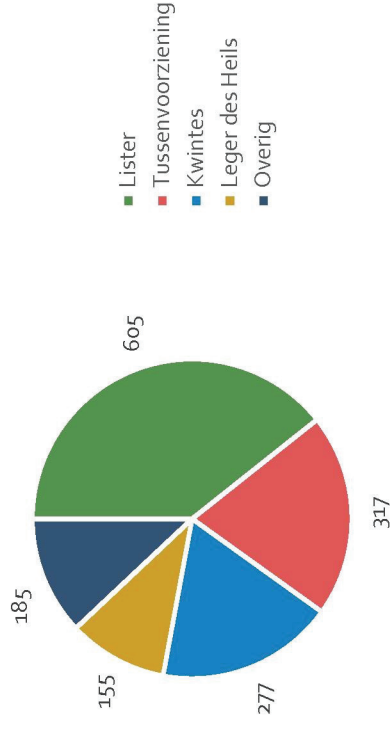
⁸ Vraag beantwoord voor alle cliënten in de locaties/teams van het onderzoek (dus ook met andere financiële grondslag dan beschermd wonen of maatschappelijke opvang); zie figuur 6.

Organisatie	Aantal locaties/teams	Aantal plekken
Lister	21	605
Tussenvoorziening	7	317
Kwintes	11	277
Leger des Heils	8	155
Jados	3	43
Grasboom	3	39
Umah-Hai	3	33
Pension Singelzicht	1	22
Stichting Lievegoed	1	18
Bijzondere Zorg Midden Nederland	6	30
Totaal	64	1.539

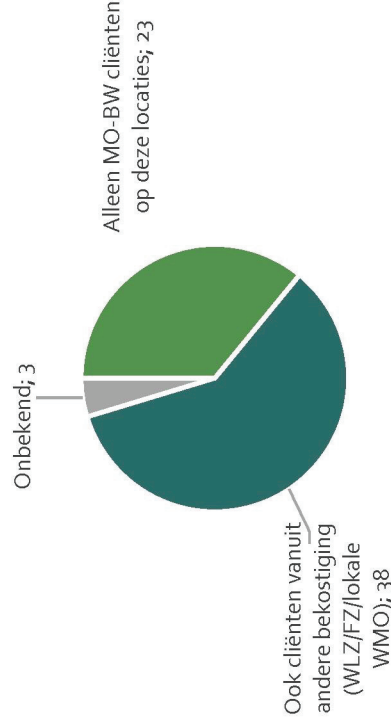
Tabel 3. Aantal locaties/teams en plekken beschermd wonen en maatschappelijke opvang per organisatie

Van de tien aanbieders in het onderzoek worden Lister, de Tussenvoorziening, Kwintes en het Leger des Heils aangemerkt als 'de vier grote aanbieders' (met ieder meer dan 100 cliënten in de U16). Figuur 5 laat zien dat de vier grote aanbieders samen ruim 80 procent van de plekken in de U16 aanbieden. Lister is de grootste aanbieder.

De meeste locaties/teams bieden niet alleen ondersteuning aan cliënten maatschappelijke opvang en beschermd wonen, maar ook aan ander type cliënten, dus op basis van een ander soort bekostiging (figuur 6). Het is onbekend of deze cliënten vergelijkbare begeleiding ontvangen.

Figuur 5. Verdeling van aantal plekken maatschappelijke opvang en beschermd wonen naar de vier grootste aanbieders en de overige aanbieders (n=1.539)

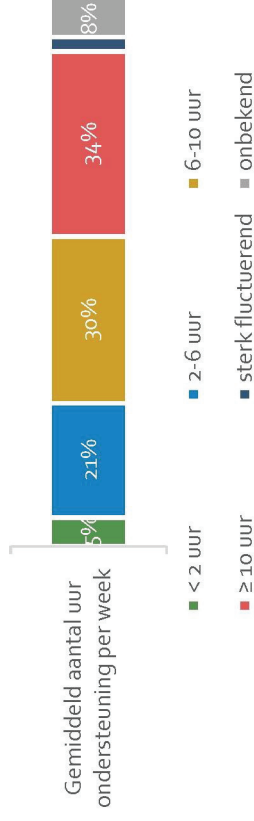
Figuur 6. Locaties/teams met alleen cliënten maatschappelijke opvang en beschermd wonen, versus locaties/teams met ook cliënten vanuit andere financieringsvormen (n=64).

Aantal uren begeleiding

Voor het type ondersteuning maken we hierna onderscheid tussen het gemiddeld aantal uren begeleiding per week, de begeleidingssituatie overdag en in de avond en de mate van toezicht in de nacht.

Het gemiddeld aantal uren begeleiding per week in de huidige situatie hebben we geclusterd in een aantal categorieën (figuur 7). Een uitsplitsing naar gemeenten is te vinden in bijlage 2.

Twee derde van de cliënten krijgt minimaal 6 uur begeleiding per week. Het gaat om individuele begeleidingstijd vanuit beschermd wonen (directe en indirecte cliëntgebonden tijd). Indirecte tijd en dagbesteding zitten hier dus niet in. Ook andere vormen van begeleiding buiten beschermd wonen om, zoals een budgetcoach, zitten hier niet in.

Figuur 7. Huidig gemiddeld aantal uur begeleiding per week (n = 1.539)

Planbaarheid begeleiding

Ongeplande begeleiding overdag en in de avond

Voor begeleidingsmomenten overdag en in de avond komen op de locaties de volgende situaties voor:

1. Er is permanent een begeleider aanwezig.
2. Er is een deel van de tijd een begeleider aanwezig.

3. Begeleiders zijn alleen tijdens geplande begeleidingsmomenten aanwezig.

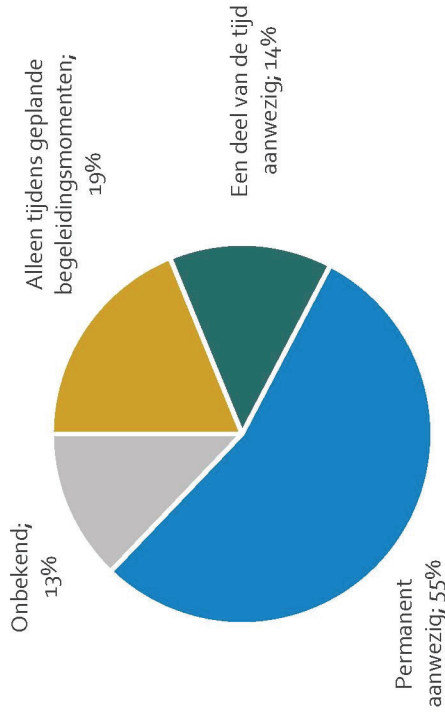
Figuur 8 toont de huidige begeleiding situatie overdag en in de avond.

Toezicht in de nacht

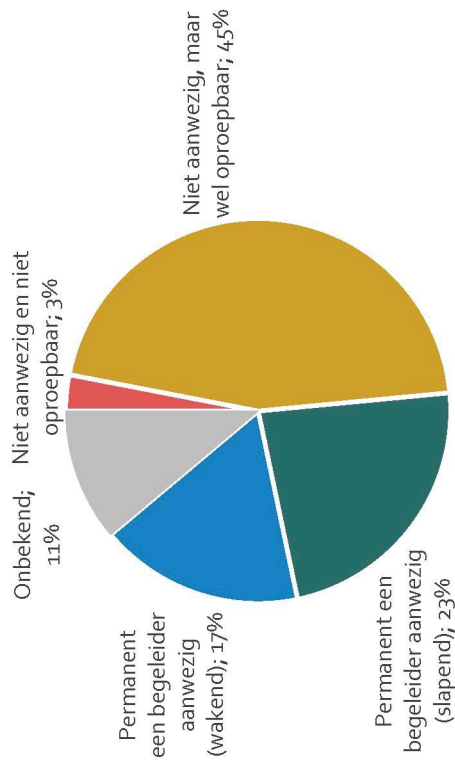
In de nacht komen op de locaties de volgende situaties voor:

1. Er is permanent een begeleider aanwezig (wakend).
2. Er is permanent een begeleider aanwezig (slapend).
3. Er is geen begeleider aanwezig maar wel oproepbaar.
4. Er is geen begeleider aanwezig en niet oproepbaar.

Figuur 9 toont de huidige begeleiding situatie in de nacht.

Figuur 8. Aanwezigheid van begeleiders overdag en 's avonds op de locaties (n=64)

Figuur 9. Begeleidingssituatie 's nachts op de locaties (n=64)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

3. Gewenste woon- en begeleidingssituatie

In dit hoofdstuk brengen we in kaart hoe de woon- en begeleidingsbehoefte van de huidige cliënten beschermd wonen en maatschappelijke opvang in de U16 eruitziet: de gewenste gemeente, woonvorm en begeleiding. Het uitgangspunt is steeds: wat is de woonbegeleidingsbehoefte als er geen belemmeringen zijn in huisvesting, ambulante GGZ en lokale voorzieningen.

3.1 Gewenste woonsituatie

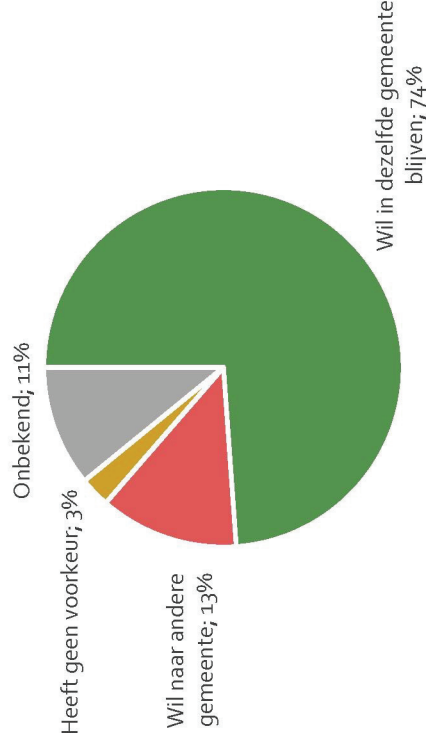
Geografisch

We vroegen in welke gemeente cliënten het liefste zouden willen wonen. Uit de gegevens in hoofdstuk 2 weten we ook waar zij nu wonen. Zo is in figuur 10 te zien hoeveel cliënten in een andere gemeente zouden willen wonen dan waar ze nu wonen.

In tabel 4 staat hoeveel cliënten nu in elke gemeente wonen (2^e kolom), hoeveel daarvan in dezelfde gemeenten willen blijven (3^e kolom), hoeveel cliënten naar een andere gemeente willen (4^e kolom), hoeveel cliënten er (op basis van wensen) per gemeente bij komen (5^e kolom) en hoeveel cliënten er dan in totaal per gemeente willen wonen (laatste kolom).

Als de verhuizingen naar de gewenste gemeente daadwerkelijk gaan plaatsvinden zullen Utrecht, Nieuwegein en Zeist de meeste cliënten

zien vertrekken. Stichtse Vecht en IJsselstein kunnen er juist cliënten bij verwachten. Ruim 40 cliënten heeft overigens geen voorkeur aangegeven en 38 cliënten willen buiten de U16 wonen. We verwachten dat gewenste verhuizingen naar buiten de regio gecompenseerd worden door cliënten die van buiten de regio naar de U16 komen.

Figuur 10. Gewenste woongemeente van huidige cliënten maatschappelijke opvang en beschermd wonen (n = 1.539)

Minimaal 77 %

van de cliënten wil blijven wonen in de gemeente waar hij of zij nu ook verblijft⁹

⁹ Als de cliënten voor wie de wensgemeente onbekend is, ook in de huidige gemeente blijven wonen, is dit maximaal 87%.

	Woont hier nu (totaal)	Woont hier en wil hier blijven	Woont hier en wil elders wonen	Wil hier wonen, woont nu elders	Wil hier wonen (totaal)
Bunnik	0	0	0	2	2
De Bilt	35	33	2	6	39
De Ronde Venen	0	0	0	1	1
Houten	52	36	16	15	51
IJsselstein	11	10	1	10	20
Lopik	0	0	0	2	2
Montfoort	0	0	0	1	1
Nieuwegein	127	69	58	22	91
Oudewater	0	0	0	0	0
Stichtse Vecht	22	22	0	14	36
Utrecht	926	803	123	54	857
Utrechtse Heuvelrug	27	21	6	9	30
Vianen	0	0	0	1	1
Wijk bij Duurstede	0	0	0	2	2
Woerden	48	42	6	5	47
Zeist	123	103	20	11	114
Geen voorkeur	-	-	-	42	42
Buiten Utrecht	-	-	-	38	38
Totaal	1.371*	1.139	232	213	1.374*

Tabel 4. Aantal huidige cliënten maatschappelijke opvang en beschermd wonen naar woon- en wensgemeente (57 locaties, n=1.371).

* In deze tabel zijn alleen de locaties meegenomen waarvan de huidige én de wensgemeente bekend zijn. Het kleine verschil tussen de totaalkolommen woont hier nu en wil hier wonen, is toe te wijzen aan kleine verschillen bij sommige locaties in het genoemde cliëntenaantal bij de vragen naar de huidige en naar de gewenste situatie.

Gewenste woonvorm

We onderscheiden in het onderzoek verschillende woonvormen:

Onzelfstandig: gedeelde voordeur/voorzieningen (rood in figuren 11 & 12)

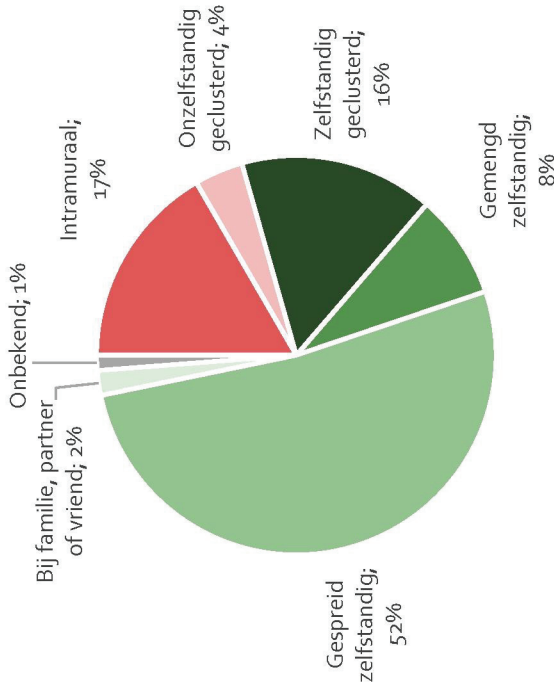
- Intramuraal: Intramuraal wonen in een gebouw van de aanbieder.
- Onzelfstandig geclusterd: met andere cliënten op hetzelfde adres (gedeelde voordeur/sanitair/keuken).

Zelfstandig: eigen voordeur/voorzieningen (groen in figuren 11 & 12)

- Zelfstandig geclusterd: met andere cliënten in hetzelfde complex of dezelfde straat, op loopafstand van elkaar (eigen voordeur, sanitair en keuken).
- Gemengd zelfstandig: met dragende en vragende bewoners in hetzelfde gebouw of cluster van gebouwen.
- Gespreid zelfstandig: regulier wonen in de wijk met begeleiding op afstand en met eigen voordeur, sanitair en keuken.
- Bij familie, partner of vriend: regulier samenwonen met begeleiding op afstand en met eigen voordeur, sanitair en keuken.

In figuur 12 hebben we de gewenste woonvorm afgezet tegen de huidige woonvorm. In de gewenste situatie is het aantal zelfstandig wonende cliënten groter dan in de huidige situatie. Verder valt op dat van de varianten in zelfstandig wonen het gespreid wonen het meest gewild is. Geclusterd wonen, zowel zelfstandig, als onzelfstandig sluit minder aan bij de behoefte van de cliëntengroep. De gemeente en aanbieders verwachten dat als gemengd wonen (met vragende en dragende bewoners) meer bekendheid krijgt, dit leidt tot andere uitkomsten. Dit is nu nog een relatief nieuwe vorm die op kleine schaal voorkomt.

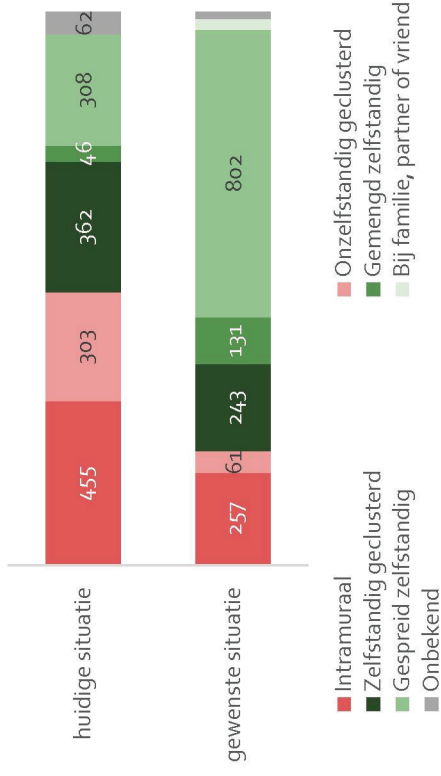
Zie bijlage 3 voor de gewenste woonvorm, het verschil met de huidige situatie per gemeente en een uitsplitsing naar aanbieder.

Figuur 11. Gewenste woonvorm voor de huidige cliënten (1.539 cliënten)¹⁰

 78 %
Wil zelfstandig wonen

¹⁰ Daar waar "bij familie, partner of vriend" staat, is er over het algemeen wel een huisvestingsvraag.

Figuur 12. Huidige en gewenste woonvorm van cliënten maatschappelijke opvang en beschermd wonen (n = 1.539)

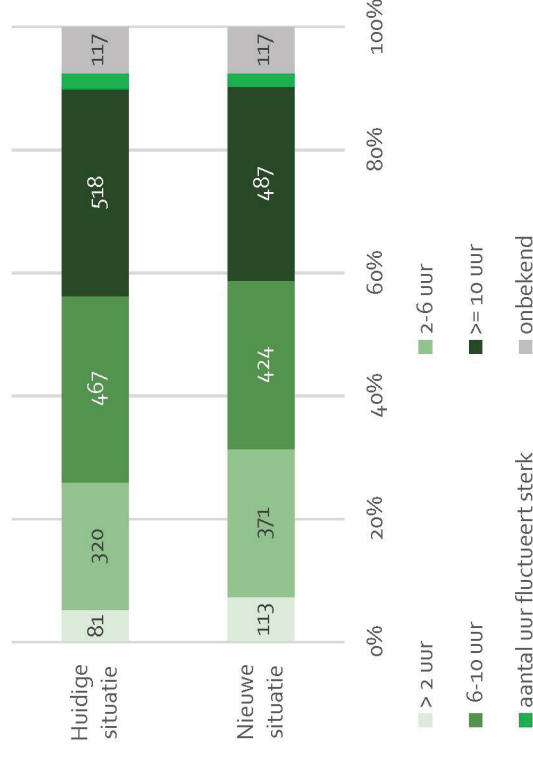
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

3.2 Gewenste begeleidingssituatie

Gewenst aantal uren

Het gewenste gemiddeld aantal uren begeleiding, geclusterd in een aantal categorieën, is te zien in figuur 13. Hierin is ook de huidige situatie te zien. Het gewenste aantal uren begeleiding ligt gemiddeld iets lager dan het huidige aantal. Dit is het gemiddelde voor de totale groep en zegt dus niets over de situatie van individuele cliënten.

Sommige cliënten hebben behoefte aan meer ondersteuning dan ze nu krijgen, anderen juist minder. Op meer dan de helft van de locaties/teams blijft het gemiddeld aantal begeleidingsuren naar verwachting ongeveer gelijk.

Figuur 13. Gemiddeld aantal uur begeleiding per cliënt per week, huidig en gewenst (n = 1.539)

Gewenste mate van planbaarheid begeleiding

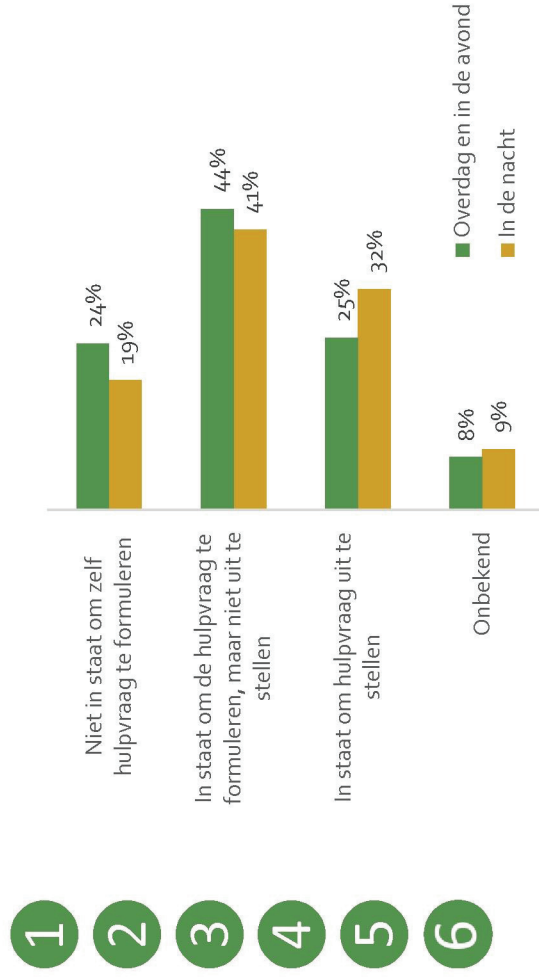
Voor begeleidingsmomenten overdag en in de avond definiëren we de volgende vormen van ongeplande begeleiding:

1. Alleen geplande begeleiding: de cliënt kan zelf de hulpvraag formuleren en uitstellen tot het volgende geplande begeleidingsmoment.
2. Ongeplande begeleiding op verzoek van de cliënt: de cliënt kan zelf de hulpvraag formuleren, maar deze niet uitstellen tot het volgende geplande begeleidingsmoment.
3. Ongeplande en onaangekondigde begeleiding (bemoeizorg): de cliënt kan niet altijd zelf de hulpvraag formuleren.

Voor toezicht in de nacht definiëren we drie vormen:

1. De cliënt kan zelf de hulpvraag formuleren en kan deze uitstellen tot het volgende geplande begeleidingsmoment. Voor deze cliënten is geen toezicht noodzakelijk.
2. De cliënt kan zelf de hulpvraag formuleren maar deze zeer beperkt uitstellen. Voor deze cliënten is telefonische oproepbaarheid of een slaapwacht nodig.
3. De cliënt kan de hulpvraag niet zelf formuleren. Voor deze cliënten is actief toezicht noodzakelijk door een begeleider die permanent (wakend) aanwezig is.

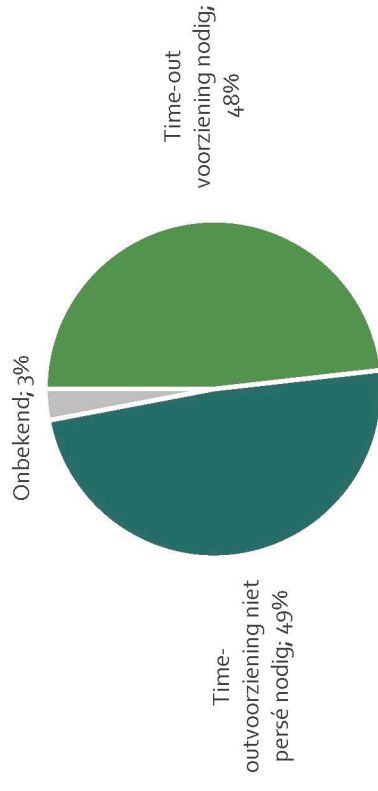
Figuur 14 toont de gewenste begeleiding, zowel overdag en in de avond, als in de nacht. Dit zegt iets over de behoefte aan aanwezigheid of oproepbaarheid van begeleiders.

Figuur 14. Gewenste/ benodigde begeleiding in nieuwe situatie overdag en in de avond en in de nacht (n = 1.539)

Overigens komt de behoefte aan aanwezigheid of oproepbaarheid van cliënten nog niet altijd overeen met de huidige situatie op de locatie waar zij wonen: bij een bepaald deel van de cliënten is de begeleiding meer aanwezig dan noodzakelijk en bij een aantal juist minder.

Ongeveer de helft van de cliënten heeft in de gewenste woonbegeleidings situatie behoefte aan een time-outvoorziening (figuur 15). Dit is een voorziening waar inwoners tijdelijk kunnen verblijven als zij vanwege hun persoonlijke situatie tijdelijk niet in hun eigen huis kunnen verblijven. Anders dan bij de traditionele invulling van respijtzorg gaat het dus niet (alleen) om tijdelijke logeervoorzieningen voor situaties waarin de mantelzorg overbelast is, maar (ook) om situaties waarin de cliënt zelf overbelast is.

Figuur 15. Percentage cliënten waarvoor time-outvoorziening nodig is (n = 1.539)

4. Ontwikkelingen

In dit hoofdstuk brengen we relevante demografische en beleidsonwikkelingen in beeld. Het doel hiervan is te bepalen welke factoren onderdeel moeten zijn van een prognose van de toekomstige omvang en geografische spreiding van de vraag naar maatschappelijke opvang en beschermd wonen. De beleidsonwikkelingen zijn in kaart gebracht in gesprekken met de vier grote aanbieders en door middel van deskresearch. In overleg met de gemeente Utrecht gaan we uit van 2021 als startpunt voor de gewenste ontwikkelingen.

4.1 Demografische ontwikkelingen

Bevolkingsprognose

Als de bevolking groeit of krimpt, heeft dat invloed op het aantal cliënten maatschappelijk opvang of beschermd wonen dat zich de komende jaren zal melden. Het Centraal Bureau van Statistiek (CBS) stelt op basis van het inwonertal en de bevolkingsstromen (geboorte, sterfte, immigratie en emigratie) bevolkingsprognoses op. De verwachte bevolkingsontwikkeling voor de U16 is weergegeven in bijlage 4. De totale bevolking in de U16 stijgt. De groep inwoners van 18 jaar ouder stijgt tussen 2018 en 2021 met 2,8%¹¹; de groep inwoners van 18 tot 44 jaar (een risicogroep voor de maatschappelijke opvang en het beschermd wonen) stijgt met 1,4%. Per gemeente verschilt dat percentage. Deze cijfers zijn verwerkt in het prognosemodel, waarbij we wegen naar de leeftijdsgroepen.

¹¹ Centraal Bureau voor Statistiek & Planbureau voor Leefomgeving. Bevolkingsprognose 2018-2030

¹² Hoof F van, et. al. Monitor Ambulantisering Trimbos. Utrecht, 2017.

4.2 Trends en beleidsmatige ontwikkelingen instroom

Instroom vanuit de GGZ

De landelijke afspraken over afbouw van bedden in de GGZ heeft volgens de geïnterviewde aanbieders een grote invloed op de instroom gehad in de afgelopen jaren. Daardoor zijn de criteria voor behandeling strenger geworden: cliënten die niet meer passen in een behandeltraject in de kliniek, kunnen doorstromen naar beschermd wonen (of krijgen een intensief ambulante behandeltraject). Daarom zijn er in de afgelopen periode veel meer aanmeldingen voor beschermd wonen vanuit de GGZ geweest. In de maatschappelijke opvang zijn juist meer aanmeldingen van cliënten die eerst moeten stabiliseren voor ze op een behandelplek terecht kunnen.

Hoewel er signalen zijn dat deze ontwikkeling is voltooid en inmiddels afneemt¹², ligt hier ook voor de komende jaren nog een opgave. De beelden hierover zijn verschillend. De gemeente Utrecht is momenteel in gesprek over de haalbaarheid en het hoe van deze afbouw in relatie tot huisvesting, begeleiding en financiering. Overigens zullen niet al deze mensen in beschermd wonen terecht komen. Het betreft naar verwachting wel merendeels mensen die onzelfstandige huisvesting nodig hebben. Omdat we nog niet weten wat de uitkomsten zijn van de gesprekken tussen gemeente, Altrecht en zorgverzekeraar, hebben we deze afbouw (en verwachte instroom in beschermd wonen) in het prognosemodel buiten beschouwing gelaten.

Instroom vanuit justitie

Vanuit justitie lijkt de instroom stabiel volgens de geïnterviewde aanbieders. Dat is echter moeilijk te zeggen door de lage aantallen en

het gemaximeerd aantal plekken. Wel lijken de trajecten binnen justitie korter te worden en mensen met zwaardere delicten aangemeld te worden. Gezien het relatief kleine aantal aanmeldingen vanuit justitie heeft dit op de totale groep weinig invloed.

Verder worden ook hier bedden afgebouwd waardoor potentieel meer cliënten in beschermd wonen terecht kunnen komen. Omdat het hier in totaal slechts over een kleine groep gaat, heeft dit beperkt invloed op de cijfers in de regio Utrecht tussen 2018 en 2020. We laten ook dit in het prognosemodel buiten beschouwing.

Instroom vanuit de Wmo

De instroom rechtstreeks vanaf de straat is volgens aanbieders minder geworden. Wel zijn er nog onverminderd veel aanmeldingen voor de maatschappelijke opvang (bankhoppers, grijswoners).

De sociale wijkteams lijken mensen vroeger in beeld te hebben volgens de aanbieders. Bijvoorbeeld als zij vragen hebben over de kosten- delersnorm. Zij melden niet meer zoveel aan bij beschermd wonen, maar wel veel bij maatschappelijke opvang (soms ook voor ambulante ondersteuning). Ook zijn er aanmeldingen van mensen die zelfstandig hebben gewoond maar het niet hebben gered en opnieuw dakloos zijn geworden.

De verwachting is dat cliënten die in de toekomst nog behoefte hebben aan een intramurale plek voor beschermd wonen, over het algemeen een zwaardere zorgvraag hebben, omdat de cliënten met lichtere zorgvragen in de eigen woning of in een zelfstandige woonvorm voor beschermd wonen zullen worden begeleid.

Instroom vanuit de Jeugdwet

Vanuit de Jeugdwet worden jongeren bij specifieke aanbieders aangemeld. Vooral in de maatschappelijke opvang stijgt het aantal aanmeldingen van jongeren. Ook hier lijkt de instroom per saldo laag en stabiel en vinden we deze jongeren terug via de wachtlijst of als huidige cliënten.

4-3 Ontwikkelingen rondom de huidige cliëntgroep

Om een aantal redenen is de zorgvraag van de huidige cliëntgroep gestegen:

- Omdat cliënten zo lang mogelijk thuisblijven en pas worden aangemeld als het thuis echt niet meer gaat, komen ze met zwaardere problematiek binnen bij beschermd wonen.
- Cliënten met lichtere problematiek zijn de afgelopen jaren meer uitgestroomd uit het beschermd wonen.
- Cliënten in beschermd wonen worden goed verzorgd, worden daardoor ouder en krijgen meer somatische problemen.
- Cliënten die lang op de wachtlijst voor de maatschappelijke opvang staan, komen met zwaardere problematiek binnen: financiële situatie, psychiatrische problematiek, verslaving en kleine criminaliteit worden erger tijdens het wachten.
- Cliënten die vanuit een langdurige behandeling komen, hebben vaak niet zozeer een intensievere zorgvraag, maar wel langduriger. Per saldo heeft dit geleid tot een toename van de duur van het beschermd wonen waardoor in termen van prognose de omvang van de groep stijgt.

Tegelijkertijd is ook de verwachting dat de huidige groep cliënten die "gehospitaliseerd" is, kleiner zal worden. De huidige "gehospitaliseerde" groep zal op termijn overlijden en door preventie komen daar weinig

tot geen (vergelijkbare) nieuwe cliënten voor terug. Nieuwe cliënten zullen in de toekomst naar verwachting korter in een setting voor beschermd wonen verblijven. Een aandachtspunt dat door betrokkenen wordt genoemd, is dat er daadwerkelijk wordt ingezet op de preventie van nieuwe hospitalisatie, met name bij jongeren in de leeftijd van 15-25 jaar die forse problemen ervaren (zoals schooluitval en eerste psychose in combinatie met slecht zorg absorberen/aanvaarden).

Wat deze ontwikkelingen per saldo betekenen voor de omvang is niet goed te kwantificeren.

4.4 Trends en beleidsmatige ontwikkelingen uitstroom

Openstelling Wlz

Rond de openstelling van de Wlz per 2021 voor de grondslag psychiatrie is op dit moment nog veel onduidelijk. Omdat de criteria voor toelating nog niet helder zijn, is het moeilijk te voorspellen welke invloed dit precies gaat hebben. Overigens raakt dit ook (en mogelijk vooral) cliënten in de groep 'regionaal' die buiten het onderzoek zijn gehouden.

Factoren om rekening mee te houden:

- In beschermd wonen is herstel altijd het uitgangspunt, hoe klein de stapjes ook zijn. Ook cliënten die al vele jaren beschermd wonen, kunnen nog een stap maken richting meer zelfstandigheid. Dat betekent niet altijd iemand daadwerkelijk nog zelfstandig kan wonen op termijn.
- Een onderbelichte groep zijn mensen met een verstandelijke beperking die niet worden toegelaten tot de Wlz omdat dit niet vóór het 18^e levensjaar is vastgesteld, terwijl zij wel in het Wlz-kader zouden passen.

- Er is een substantiële groep die levenslang zorg nodig zal hebben, maar niet gebaat is bij het wonen in een instelling (groeps-ongeschikt) en geen zeer intensieve ondersteuning nodig heeft. Wat hiervoor het wettelijke kader wordt (Wmo of Wlz) is niet duidelijk.

Wat betreft de uitstroom naar zelfstandig wonen kan er sprake zijn van volledige zelfstandige huisvesting, maar ook van wonen in een pand van de aanbieder met ambulante begeleiding. Steeds vaker blijft de aanbieder langer in beeld als begeleider, in plaats van directe overdracht naar het sociale wijkteam.

Uitstroom jongeren

Voor jongeren tot 23 jaar is het zeer moeilijk om een woning te vinden, wat de uitstroom van deze groep belemmert. Overigens geldt dit breder. De huidige woningmarkt voor de doelgroep is krap.

5. Toekomst

In dit hoofdstuk brengen we de toekomstige groep cliënten maatschappelijke opvang en beschermd wonen in de U16 in kaart. Dit baseren we deels op feitelijke informatie over de huidige groep en deels op verwachte ontwikkelingen voor de toekomst.

5.1 Inleiding

De ambitie in de regionale koers is dat cliënten zoveel mogelijk lokaal (in de eigen gemeente en eigen woning) begeleid worden. We hebben onderzocht wat de situatie is van de huidige groep (hoofdstuk 2) en wat de wensen zijn van de huidige groep (hoofdstuk 3). Ook hebben we onderzocht welke ontwikkelingen de toekomst beïnvloeden (hoofdstuk 4). In dit hoofdstuk brengen we dit samen tot een overzicht van de opgaven voor de toekomst door middel van een prognosemodel.

Om een prognose voor de toekomst te geven, moeten we onderscheid maken tussen (1) de huidige groep cliënten en de manier waarop die zich zal ontwikkelen (wensen); en (2) de nieuwe groep cliënten die nu nog niet in beeld is maar zich de komende jaren zal melden¹³. In de loop van de tijd wordt de huidige groep steeds kleiner vanwege uitstroom of omklap en de andere groep steeds naar verhouding groter. Er is dus een overgangperiode waarin de huidige groep verandert naar de toekomstige groep. Wanneer deze omslag precies gaat plaatsvinden en voltooid zal zijn, is nog niet bekend.

¹³ Voorheen zou dit de 'nieuwe instroom' heten, maar kern van de ambitie is dat mensen niet meer instromen, maar juist in hun eigen omgeving de benodigde begeleiding of bescherming ontvangen.

¹⁴ Hoewel de ambitie is dat cliënten in de toekomst lokaal (in de eigen woning) worden begeleid, blijven we in deze rapportage voor de eenduidigheid spreken van 'cliënten in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen'.

De groepen huidige en toekomstige cliënten hebben andere eigenschappen. Daarom benaderen we hen in het prognosemodel op een andere manier en presenteren hen apart.

- De eigenschappen van de huidige groep baseren we op de behoeften zoals aangegeven in de vragenlijst. We mogen ervan uitgaan dat deze in de toekomst gerealiseerd kunnen worden.
- De eigenschappen van de nieuwe groep baseren op een mix van factoren.

De precieze aannames die we hiervoor gedaan hebben, lichten we in de volgende paragrafen nader toe. Aan het einde van dit hoofdstuk presenteren we een samenvatting van alle aannames en presenteren we alle gegevens voor de huidige en toekomstige groep in tabellen 10 en 11.

5.2 Prognosemodel – aantal cliënten

Huidige groep

Het aantal cliënten is beschreven in hoofdstuk 2.

Toekomstige groep

Jaarlijks komen er nieuwe cliënten bij in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Ook stromen er cliënten uit. Zo blijft de totale omvang ongeveer gelijk bij gelijkblijvende overige omstandigheden¹⁴. We gaan ervan uit dat het aantal cliënten in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen evenredig mee groeit/krimpt met de bevolking (in hoofdstuk 4 hebben we gezien dat de beleidsmatige ontwikkelingen die ook van invloed zijn, zich moeilijk laten

kwantificeren. Deze laten we, in overleg met de gemeente Utrecht en de aanbieders, daarom buiten beschouwing. Voor de toekomstige bevolkingsgroei zijn we uitgegaan van het jaartal 2021.

5.3 Prognosemodel – woonsituatie

Geografisch huidige groep

Voor de huidige groep gaan we uit van de wensgemeente die in de vragenlijsten is aangegeven (zie hoofdstuk 3).

Geografisch toekomstige groep

De woonwensen van de huidige groep kunnen we niet zomaar vertalen naar de wensen van de nieuwe groep. We zagen in hoofdstuk 3 dat de huidige groep slechts beperkt wil verhuizen naar een andere gemeente. Tegelijkertijd weten we dat de huidige woonlocaties/teams onevenredig over de regio verdeeld zijn.

Om een inschatting te maken van hoe in de nieuwe situatie de cliëntgroep zich over de regio verdeelt, zijn twee ramingen mogelijk.

- Raming 1: de cliëntgroep verdeelt zich over de regio naar rato van hoe de inwoners over de regio zijn verdeeld.
- Raming 2: de cliëntgroep verdeelt zich over de regio naar rato van hoe de cliënten de afgelopen twee jaar zijn ingestroomd.

Beide ramingen hebben een risico van over- dan wel onderschatting. We werken ze hieronder verder uit.

Raming 1: verdeling naar rato van inwoners

Op dit moment (2018) wonen heeft de gemeente Utrecht van alle U16-gemeenten de meeste inwoners. Bijna vier op de tien inwoners woont in deze gemeente (zie bijlage 5). De overige 60 procent van de inwoners is verdeeld over de overige 15 gemeenten. Zeist, Stichtse Vecht en Nieuwegein zijn na Utrecht de gemeenten met het grootste aandeel inwoners (ieder 7%).

Deze verdeling van de huidige bevolking is een grove indicator voor de verdeling van de cliënten maatschappelijke opvang en beschermd wonen die in de nabije toekomst lokaal opgevangen zullen worden. Kanttekening is dat deze verdeling een **onderschatting** geeft voor het aantal cliënten in Utrecht en een **overschatting** voor de meeste regio-gemeenten. De herkomst van het aantal cliënten in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen is namelijk niet helemaal naar rato van het aantal inwoners verdeeld. Bepaalde groepen hebben een grotere kans op het ontwikkelen van psychische problemen.

Gemeenten waar deze groepen oververtegenwoordigd zijn (hoger risico), kunnen in de toekomst dus meer cliënten verwachten. Zie hiervoor tabel 5 met de risicofactoren voor de behoefte aan maatschappelijke opvang en beschermd wonen. De risicofactoren zijn afgeleid van de rapportage van Cebeon (2018)¹⁵. Naast Utrecht zijn IJsselstein, Nieuwegein en Zeist de gemeenten met een relatief groot aantal risicofactoren.

Omdat onbekend is hoe groot de invloed is van elke individuele risicofactor, kunnen we de cijfers niet voor deze factoren corrigeren.

¹⁵ Cebeon. Objectief verdeelmodel Beschermd wonen, Maatschappelijke opvang en Begeleiding, Wmo 2015. Amsterdam, 2018.

	1-pers huish	Niet-westers	Wajong	Werkloosheid	Bijstand / armoede	Zorggebruik
Utrecht	●	●	●	●	●	●
Regio's						
Bunnik	●	●	●	●	●	●
De Bilt	●	●	●	●	●	●
De Ronde Venen	●	●	●	●	●	●
Houten	●	●	●	●	●	●
IJsselstein	●	●	●	●	●	●
Lopik	●	●	●	●	●	●
Montfoort	●	●	●	●	●	●
Nieuwegein	●	●	●	●	●	●
Oudewater	●	●	●	●	●	●
Stichtse Vecht	●	●	●	●	●	●
Utrechtse Heuvelrug	●	●	●	●	●	●
Vianen	●	●	●	●	●	●
Wijk bij Duurstede	●	●	●	●	●	●
Woerden	●	●	●	●	●	●
Zeist	●	●	●	●	●	●

Tabel 5. Socio-economische factoren die van invloed zijn op de behoefte aan maatschappelijke opvang en beschermd wonen, verdeling over de regio¹⁶.

Rood: meer dan 10% afwijking van het gemiddelde (groter risico)

Oranje: rond het gemiddelde

Groen: meer dan 10% afwijking van het gemiddelde (kleiner risico)

Raming 2: verdeling naar rato van historische instroom

Bij de gemeente Utrecht is bekend uit welke gemeente de cliënten afkomstig waren, die in 2016 en 2017 zijn ingestroomd in de maatschappelijke opvang of beschermd wonen (met een indicatie van de regionale toegang), zie bijlage 5. Kanttekening is dat deze verdeling een **overschatting** geeft van het aantal cliënten in Utrecht en een **onderschatting** voor de meeste regio's.

1. Het onderzoek en het prognosemodel geven het aantal cliënten weer op een bepaalde peildatum. De jaarlijkse instroom is uitgedrukt in aantal cliënten, gedurende twee jaar. Omdat de 'turnover' in de maatschappelijke opvang relatief hoog is ten opzichte van beschermd wonen, is deze groep in aantal cliënten relatief sterk vertegenwoordigd in de jaarlijkse instroom. De meeste cliënten die zich bij de maatschappelijke opvang melden, zijn afkomstig uit de stad Utrecht. Dit verklaart (deels) het hoge percentage cliënten afkomstig uit Utrecht. Over een periode van twee jaar zijn er dus relatief veel cliënten uit Utrecht. Echter, op een moment in de tijd oftewel peildatum (zoals gehanteerd in het prognosemodel), ligt de verdeling anders. Hier hebben we voor gecorrigeerd (er van uitgegaan dat een plek in de maatschappelijke opvang gemiddeld door twee cliënten per jaar bezet wordt).
2. In de instroomcijfers zitten een aantal cliënten met een briefadres in Utrecht. Het is onbekend of deze mensen oorspronkelijk ook uit Utrecht komen. Dit geeft mogelijk een overschatting van het aantal cliënten uit Utrecht.
3. Vanuit gemeente De Ronde Venen werd aangegeven dat hun inwoners eerder naar Amsterdam dan naar Utrecht trekken. Dit veroorzaakt mogelijk een onderschatting van het aantal cliënten afkomstig uit De Ronde Venen. Mogelijk geldt dit voor meer gemeenten op de grens met een andere centrumgemeente, Amersfoort, Hilversum en Gouda zijn in dit kader ook genoemd.
4. De instroom is alleen bekend voor de jaren 2016 en 2017: dit levert kleine aantallen op voor met name de regio's. Mogelijk zijn er over de jaren heen schommelingen.

¹⁶ Bronnen: CBS Statline, CBS Wijk en Buurt, WaarStaatJeGemeente / Vektis

Bovendien geeft deze raming mogelijk een vertekening voor kleine gemeenten door incidentele uitschieters. Ook mag worden verwacht dat de toekomstige instroom er wat anders uitziet omdat de ambitie is dat minder mensen vanaf de straat instromen.

Beide ramingen zijn uitgewerkt in tabel 6. Deze toont de prognose van geografische verdeling van toekomstige cliënten over de gemeenten. De bevolkingstoename is hierin verdisconteerd.

Gemeente	Aantal cliënten	
	Raming 1	Raming 2
Bunnik	25	19
De Bilt	67	43
De Ronde Venen	69	11
Houten	79	65
IJsselstein	52	101
Lopik	24	16
Montfoort	22	11
Nieuwegein	106	109
Oudewater	17	0
Stichtse Vecht	107	67
Utrecht	667	854
Utrechtse Heuvelrug	84	63
Vianen	34	8
Wijk bij Duurstede	37	8
Woerden	85	84
Zeist	105	124
Totaal	1.580	1.584

Tabel 6. Prognose verdeling van plekken in nieuwe situatie over de gemeenten, uitgaande van geschat totaal aantal cliënten op 1 januari 2021.

We veronderstellen dat de werkelijke aantallen in de toekomst tussen raming 1 en raming 2 liggen. Zoals hiervoor beschreven hebben beide ramingen nadelen. We achten de mate van over- en of onderschatting van raming 2 echter kleiner, omdat die enerzijds de feitelijke herkomst in de afgelopen jaren weergeeft en anderzijds spoort met het beeld van de risicofactoren per gemeente. In het prognosemodel werken we daarom met raming 2.

Woonvorm – huidige groep

Voor de huidige groep gaan we uit van de gewenste woonvorm die in de vragenlijsten is aangegeven (zie hoofdstuk 3).

Woonvorm – toekomstige groep

De woonvorm van de toekomstige groep komt naar verwachting overeen met de gewenste woonvorm van de huidige groep. De geschatte toekomstige verdeling over verschillende woonvormen is weergegeven in tabel 7, rekening houdend met de bevolkingsgroei.

Woonvorm	Aantal cliënten 2021
Intramuraal	264
Onzelfstandig geclusterd	63
Zelfstandig geclusterd	248
Gemengd zelfstandig	134
Gespreid zelfstandig	843
Bij familie, partner of vriend	32
Totaal	1.584

Tabel 7. Prognose aantal cliënten naar woonvorm op 1 januari 2021

5.4 Prognosemodel – begeleidingssituatie

Begeleidingssituatie – huidige groep

Voor de huidige groep gaan we uit van de gewenste begeleiding die in de vragenlijsten is aangegeven (zie hoofdstuk 3).

Begeleidingssituatie – toekomstige groep

De begeleiding van de toekomstige groep komt naar verwachting overeen met de gewenste begeleiding van de huidige groep. De geschatte toekomstige begeleidingsbehoefte (soort begeleiding overdag en in de avond, soort begeleiding in de nacht) is weergegeven in tabel 8, rekening houdend met de bevolkingsgroei.

Soort begeleiding overdag en avond	Aantal cliënten 2021
Alleen geplande hulp	471
Geplande en ongeplande hulp	721
Toezicht en bemoeizorg	394
Totaal	1.584
Soort begeleiding in de nacht	Aantal cliënten 2021
Geen	563
Oproepbaar	692
Toezicht en bemoeizorg	330
Totaal	1.584

Tabel 8. Prognose aantal cliënten naar type begeleiding overdag / in de avond en in de nacht op 1 januari 2021

5.5 Prognosemodel – aannames en uitkomsten

In deze paragraaf vatten we alle aannames samen die we voor het prognosemodel hebben gedaan. Tabel 9 geeft weer, hoe de woonsituatie en begeleidingssituatie voor de huidige en toekomstige groep zijn bepaald.

Eigenschap	Huidige groep	Aannames nieuwe groep
Woonsituatie		
<i>Geografisch</i>	62% wil in Utrecht wonen. 38% wil in één van de regiogemeenten wonen.	<ul style="list-style-type: none"> Percentage in Utrecht ligt tussen 1) het aandeel van de bevolking in Utrecht vs. de regio (gewogen naar leeftijdsgroepen) en 2) het aandeel van de instroom van nieuwe cliënten in Utrecht vs. de totale instroom. Aantal is gebaseerd op bevolkingsprognose.
<i>Woonvorm</i>	79% wil/kan zelfstandig wonen. 21% wil/kan onzelfstandig wonen.	<ul style="list-style-type: none"> Percentage zelfstandig is vergelijkbaar met behoeftelijke huidige groep*. Aantal is gebaseerd op bevolkingsprognose.
Begeleidingssituatie		
<i>Uren en planbaarheid</i>	Gemiddelde begeleidingsbehoefte verdeeld conform figuren 13 en 14, pagina 18 en 19.	

Tabel 9. Benadering van de huidige en nieuwe groep in het prognosemodel

* Klopt niet helemaal voor de woonvorm omdat een deel van de huidige cliëntgroep langdurig verblijft en daarom mogelijk is "gehospitaliseerd."

We hebben ook een aantal aannames moeten doen, om de beschikbare gegevens uit de (soms incomplete) vragenlijsten te vertalen naar de prognoses.

- Bij locaties waar gegevens ontbreken, hebben we aangenomen dat cliënten hier dezelfde wensen en behoeften hebben als cliënten op vergelijkbare locaties. Als bijvoorbeeld de wensgemeente ontbreekt, is gekeken naar de gemiddelde wens van cliënten van andere locaties in dezelfde gemeente. Dit betrof maximaal 11 procent van het totale cliënten aantal (bij wensgemeente).
- Voor cliënten die geen voorkeur hebben voor een bepaalde woongemeente, zijn we ervan uit gegaan dat deze cliënten in de gemeente waar ze nu wonen, blijven wonen. Dit betrof 3 procent van het totale cliënten aantal.
- Als op een locatie een deel van de cliënten in die gemeente wilde blijven en een deel naar een andere gemeente wilde vertrekken, dan zijn we ervan uit gegaan dat de wensen die ze aangaven qua woonvorm en qua begeleidingstype, voor 'blijvers' en 'vertrekkers' hetzelfde waren.

In tabel 10 staan de huidige woonvorm, gewenste woonvorm van de huidige groep en de geschatte toekomstige woonvorm (incl. bevolkingsgroei tot 2021), uitgesplitst per gemeente. Tabel 11 toont de optelsom van het aantal zelfstandige woningen (huidig en gewenst) per gemeente.

In tabel 12 staan de gewenste begeleiding overdag en in de nacht van de huidige groep en de geschatte gewenste begeleiding van de toekomstige groep overdag en in de nacht, uitgesplitst per gemeente.

In deze tabel is de huidige situatie niet weergegeven omdat die op een andere manier is uitgevraagd (beschikbaar toezicht per locatie).

In beide tabellen is rekening gehouden met bovenstaande aannames.

De tabellen geven een **indicatie** van de benodigde woningen per type per gemeente (tabellen 10 en 11) en benodigde begeleiding per gemeente (tabel 12) in de U16 voor de doelgroep beschermd wonen en maatschappelijke opvang zoals opgenomen in dit onderzoek.

In deze tabellen is te zien dat het aantal cliënten in de gemeenten Nieuwegein, Utrecht en Zeist naar verwachting zal dalen. In de meeste andere gemeenten zal het aantal cliënten stijgen. In de gemeenten Bunnik, De Ronde Venen, Lopik, Montfoort, Vianen en Wijk bij Duurstede wonen nu nog geen cliënten, maar die zullen daar naar verwachting wel komen. Dat betekent dat er voor deze gemeenten voor de toekomst zowel een huisvestingsopgave ligt als een begeleidingsopgave. Over het algemeen is een verschuiving te verwachten van onzelfstandige woonvormen naar zelfstandige woonvormen. Bij de (geplande en ongeplande) begeleiding is de verschuiving wat minder eenduidig en verschilt die sterk per gemeente.

Overigens zijn er cliënten in de regio met een (mogelijke) huisvestings- en (intensieve) ondersteuningsvraag die we niet met dit onderzoek in kaart hebben gebracht en die dus niet zijn weergegeven in tabellen 10 en 11:

- cliënten die op basis van andere financiering dan beschermd wonen bij aanbieders wonen (bijv. forensisch of Wlz),
- cliënten in regionale voorzieningen,
- cliënten bij kleine sectorvremde aanbieders of die thuis of bij een kleine aanbieder wonen met een Pgb,
- cliënten op de wachtlijst, inclusief cliënten in de nachtopvang, crisisopvang en opvang met lichte begeleiding (inhaalslag).

	Huidige situatie (2018)						Gewenst huidige groep						Gewenst toekomstige groep*									
	Intramuraal	Gecusterd onzelfstandig	Gecusterd zelfstandig	Gemengd	Gespreid	Familie	Totaal	Intramuraal	Gecusterd onzelfstandig	Gecusterd zelfstandig	Gemengd	Gespreid	Familie	Totaal	Intramuraal	Gecusterd onzelfstandig	Gecusterd zelfstandig	Gemengd	Gespreid	Familie	Totaal	
Bunnik	0	0	0	0	0	-	0	1	0	1	0	0	0	3	3	1	3	2	10	0	0	19
De Bilt	35	0	0	0	1	-	36	23	0	5	1	12	0	41	7	2	7	4	23	1	1	43
De Ronde Venen	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	1	0	1	2	0	2	1	6	0	0	11
Houten	0	1	51	0	1	-	53	3	0	2	2	47	1	55	11	3	10	6	35	1	1	65
IJsselstein	0	0	0	0	11	-	11	2	1	4	2	11	0	20	17	4	16	9	54	2	2	101
Lopik	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	2	0	2	3	1	3	1	9	0	0	16
Montfoort	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	2	1	6	0	0	11
Nieuwegein	0	82	43	0	4	-	129	5	9	20	11	45	4	94	18	4	17	9	58	2	2	109
Oudewater	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stichtse Vecht	40	0	0	0	0	-	40	22	2	11	6	15	1	57	11	3	11	6	36	1	1	67
Utrecht	244	174	278	47	267	-	1010	106	42	137	95	573	19	973	142	34	134	72	455	17	17	854
Utrechtse Heuvelrug	42	21	0	0	0	-	63	15	1	21	6	15	1	59	10	2	10	5	33	1	1	63
Vianen	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	1	4	0	0	8
Wijk bij Duurstede	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	1	0	2	1	0	1	1	4	0	0	8
Woerden	43	0	0	0	6	-	49	16	3	10	3	13	3	48	14	3	13	7	45	2	2	84
Zeist	59	33	0	0	57	-	149	61	1	24	2	54	0	142	21	5	19	10	66	2	2	124
Buiten U16	-	-	-	-	-	-	-	3	1	6	2	28	1	41	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	463	311	372	47	347		1539	257	61	241	131	821	31	1539	264	63	248	134	843	32	32	1584

Tabel 10. Aantal cliënten per gemeente per woonvorm naar de huidige situatie, de wensituatie van de huidige groep, de toekomstige situatie met geheel nieuwe groep ingestroomd volgens nieuw beleid. * Verdeling over de gemeenten is gebaseerd op de herkomst huidige instroom (raming 2)

	Huidig aantal zelfstandige woningen BW / MO	Gewenst aantal zelfstandige woningen voor de huidige groep BW/MO	Verschil tussen huidig en gewenste situatie
Bunnik	0	2	+2
De Bilt	1	18	+17
De Ronde Venen	0	1	+1
Houten	52	52	0
IJsselstein	11	17	+6
Lopik	0	2	+2
Montfoort	0	0	0
Nieuwegein	47	80	+33
Oudewater	0	0	0
Stichtse Vecht	0	33	+33
Utrecht	592	824	+232
Utrechtse Heuvelrug	0	43	+43
Vianen	0	1	+1
Wijk bij Duurstede	0	1	+1
Woerden	6	29	+23
Zeist	57	80	+23
Buiten U16	0	37	+37
Totaal	766	1.220	+454

Tabel 11. Huidig en gewenst aantal zelfstandige woningen (geclusterd zelfstandig, gemengd, gespreid, bij familie) per gemeente voor de doelgroep BW en MO in ons onderzoek

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

	Gewenst huidige groep						Gewenste toekomstige groep*						
	Begeleiding overdag			Begeleiding in de nacht			Begeleiding overdag			Begeleiding in de nacht			
	Alleen geplande hulp	Gepland en ongepland	Toezicht en bemoeizorg	Geen begeleiding	Oroperbare begeleiding	Toezicht en bemoeizorg	Alleen geplande hulp	Gepland en ongepland	Toezicht en bemoeizorg	Geen begeleiding	Oroperbare begeleiding	Toezicht en bemoeizorg	Totaal
Bunnik	1	2	1	1	2	1	6	9	5	7	8	4	19
De Bilt	5	30	7	8	27	6	13	19	11	15	19	9	43
De Ronde Venen	1	0	0	1	0	0	3	5	3	4	5	2	11
Houten	6	31	19	9	30	17	19	30	16	23	28	13	65
IJsselstein	1	13	6	4	13	3	30	46	25	36	44	21	101
Lopik	1	1	0	1	1	0	5	7	4	6	7	3	16
Montfoort	1	0	0	1	0	0	3	5	3	4	5	2	11
Nieuwegein	12	65	18	15	64	15	33	50	27	39	48	23	109
Oudewater	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stichtse Vecht	45	7	5	34	17	6	20	31	17	24	29	14	67
Utrecht	289	436	248	332	435	207	254	388	211	303	373	178	854
Utrechtse Heuvelrug	17	24	18	19	23	17	19	29	16	22	27	13	63
Vianen	0	0	0	1	0	0	2	4	2	3	4	2	8
Wijk bij Duurstede	1	1	0	2	0	0	2	4	2	3	4	2	8
Woerden	33	10	5	35	8	5	25	38	21	30	37	18	84
Zeist	33	61	48	70	34	38	37	56	31	44	54	26	124
Buiten Utrecht	14	21	7	15	21	6							
Totaal	460	702	382	548	675	321	471	721	394	563	692	330	1584

Tabel 12. Aantal cliënten per gemeente met bepaalde begeleidingsbehoefte, naar de wenssituatie van de huidige groep en naar de toekomstige situatie met geheel nieuwe groep ingestroomd volgens nieuw beleid. *Verdeling over de gemeenten is gebaseerd op de herkomst huidige instroom (raming 2)

6. Conclusies en aanbevelingen

In deze rapportage beschreven we hoe de huidige woonbegeleidings-situatie eruit ziet van cliënten in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen (hoofdstuk 2), hoe hun gewenste woonbegeleidings-situatie is (hoofdstuk 3), welke ontwikkelingen voor de komende jaren te verwachten zijn (hoofdstuk 4) en welke invloed dit heeft op de toekomstige cliëntgroep (hoofdstuk 5).

6.1 Conclusies voor de huidige groep

Uit het onderzoek blijkt dat de huidige groep grotendeels wil blijven wonen in de gemeente waar ze nu wonen. Wel is de behoefte aan zelfstandig wonen (dat wil zeggen: woning met eigen voordeur, keuken en sanitair) een stuk groter dan in de huidige situatie het geval is. De verwachting is daarom dat deze cliënten de komende jaren binnen de huidige woongemeente op zoek gaan naar zelfstandige woningen. Veruit het grootste deel woont nu in Utrecht en zal dus ook in Utrecht een woning zoeken. Maar ook in de regiogemeenten zoeken mensen zelfstandige woningen. Dit is samengevat in tabel 11.

Daarbij is er behoefte aan begeleiding variërend van minder dan 2 tot meer dan 10 uur per week, met het zwaartepunt tussen 6 en 10 uur per week. Ook is er behoefte aan ongeplande begeleiding (70%) en time-outvoorzieningen (49%). De opgave voor deze groep is in de kern samengevat in de tweede kolom (gewenste situatie van de huidige groep) van tabel 12.

6.2 Conclusies voor de toekomst

Uit het onderzoek blijkt ook dat de totale groep (die we scharen onder de noemer maatschappelijke opvang en beschermd wonen) de komende jaren stijgt door bevolkingstoename. Het gaat relatief gezien om een beperkte stijging. Daarnaast spelen factoren zoals verzwaring van de doelgroep, afbouw van bedden in de GGZ en forensische zorg en de ambitie op hospitalisatie in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen (meer preventieve inzet). Deze factoren zijn nog onderwerp van gesprek en niet gekwantificeerd.

De behoefte van de groep zal veranderen. Mede onder invloed van de regionale koers zal de grens tussen met name beschermd wonen en ambulante Wmo steeds meer vervagen. De ambitie van de U16 is om de trek naar intramurale voorzieningen te beperken en mensen zoveel mogelijk lokaal, in de eigen gemeente en de eigen woning, te begeleiden. Dat betekent dat de verdeling van cliënten over de regio anders zal zijn (relatief minder mensen in de stad Utrecht en meer mensen in de regiogemeenten). Waar de huidige groep nog met name in de stad Utrecht woont (en wil blijven wonen), zal de toekomstige groep meer in de regiogemeenten blijven. Dit vraagt van zowel Utrecht als van de regiogemeenten om de eerdergenoemde begeleiding en voorzieningen te organiseren. Qua woontype en begeleidingsbehoefte was de aanname in het onderzoek dat deze niet verschilt van de huidige groep. De regiogemeenten zien dus een nieuwe groep cliënten met een relatief intensieve zorgbehoefte op zich af komen in relatief zelfstandige huisvesting.

Zie ook de laatste kolommen van tabellen 10 en 12 met de opgaven voor de toekomstige groep.

6.3. Vervolg

Aanleiding voor dit onderzoek was de regionale koers. De U16-gemeenten hadden behoefte aan inzage in de effecten van het veel meer lokaal in de wijk organiseren van maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Deze rapportage geeft hier inzage in. Het realiseren van deze opgaven is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten (Utrecht en regiogemeenten), woningcorporaties en aanbieders. Daarbij is van belang onderscheid te maken tussen de woonvraag (huisvestingsvraag) en de begeleidingsvraag.

Specifiek over het wonen merken we het volgende op:

- Tabellen 10 en 11 in hoofdstuk 5 geven weer wat naar verwachting op een peilmoment nodig is voor de onderzochte groep. Voor wat betreft het wonen is de ambitie om mensen uiteindelijk te ondersteunen in hun eigen huis. Niet voor iedere cliënt is dan ook nieuwe huisvesting nodig. Maar ook zullen mensen geen huis hebben omdat ze hun huidige huis niet meer kunnen betalen, uit huis gaan bij ouders of scheiden van hun partner. Dit is een nuancering op het aantal benodigde woningen in tabellen 10 en 11.
- Verder geldt dat in de praktijk sprake is van fasering: aan het wonen in zelfstandige huisvesting kan een periode van intramuraal verblijf voorafgaan.
- We zien een grote afname van het aantal mensen dat intramuraal zal wonen. Dit betekent niet dat deze locaties zonder meer kunnen verdwijnen. Hier wonen vaak ook nog cliënten op basis van andere financieringsvormen. Tegelijkertijd wil en kan een deel van de cliënten wel intramuraal wonen vanwege een geringer perspectief op uitstroom. Ook zijn er cliënten die behoefte blijven houden aan een kortdurende periode van intramuraal wonen en daarna weer zelfstandig, bijvoorbeeld binnen de maatschappelijke opvang.
- Veel mensen willen zelfstandig wonen in Utrecht. Het is de vraag of het aantal woningen te realiseren is. Zeker gezien de krapte op de woningmarkt. Vanuit zorginhoudelijk oogpunt is het vaak wel

bevoorliefd om aan te sluiten bij waar de cliënt het beste kan uitstromen, bijvoorbeeld vanwege een steunend netwerk in de buurt. Mogelijk kan een deel van het huidige onzelfstandige woningaanbod in beschermd wonen, omgeklapt of getransformeerd worden naar zelfstandige woningen.

Ten aanzien van begeleiding merken we het volgende op:

- Als meer mensen zelfstandig gaan wonen, legt dat op termijn meer verantwoordelijkheid bij de regiogemeenten om de (vaak intensieve en soms ongeplande) ambulante begeleiding te organiseren, zowel overdag als 's nachts. In tabel 12 staat een indicatie van het aantal mensen dat behoefte heeft aan ongeplande begeleiding.
- Een belangrijke vraag is hoe de zorg aan mensen die gespreid wonen, in plaats van samen in een gebouw, efficiënt kan worden georganiseerd.

Al deze punten vragen goede afstemming en afspraken tussen gemeenten, aanbieders en woningcorporaties. Daarvoor kunnen de partijen aansluiten bij de condities voor sociale inclusie, die in 2015 zijn geformuleerd door de Commissie toekomst beschermd wonen en die mede uitgangspunt waren voor de regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen U16:

- Versterken van zelfmanagement, ervaringsdeskundigheid en informele zorg;
- Garanderen van langdurige begeleiding met flexibele intensiteit;
- Ondersteuningscontinuüm voor herstel en participatie;
- Een breed arsenaal van woonvarianten;
- Beschikbare en betaalbare wooneenheden;
- Laagdrempelige toegang tot zorgfuncties;
- Duurzaam samenwerken tussen gemeenten en zorgverzekeraars;
- Borgen van kwaliteit en vraaggerichtheid van ondersteuning.

Bijlage 1. Overzicht van vragen (hoofdstuk 1)

Overzicht van vragen in stap 1 (Excelbestand)

- 1) Wat is de naam van de locatie/groep/het begeleidingsteam?
- 2) Beschrijf de doelgroep in enkele woorden.
- 3) Hoeveel individuele cliënten wonen er op de locatie/groep of worden door het begeleidingsteam begeleid?
 - a. Intramuraal wonen in een gebouw van de aanbieder
 - b. Geclusterd wonen in de wijk, met andere cliënten in dezelfde woning (gedeelde voordeur/sanitair/keuken)
 - c. Geclusterd wonen in de wijk, met andere cliënten in hetzelfde gebouw of dezelfde straat, op loopafstand van elkaar (eigen voordeur/sanitair/keuken)
 - d. Gemengd wonen in de wijk, met dragende en vragen bewoners
 - e. Gespreid zelfstandig wonen in de wijk (eigen voordeur/sanitair/keuken)
- 4) Hoeveel gezinnen wonen er op de locatie/groep of worden door het begeleidingsteam begeleid?
- 5) Wat is de postcode of zijn de postcodes van de woonlocaties?
- 6) Van wie is de woning en wie betaalt op dit moment de huur?
 - a. Aanbieder bezit de woning, cliënt betaalt zelf de huur
 - b. Aanbieder bezit de woning, cliënt betaalt niet zelf de huur, cliënt betaalt eigen bijdrage BW
 - c. Corporatie bezit de woning, cliënt betaalt zelf de huur
 - d. Corporatie bezit de woning, cliënt betaalt niet zelf de huur, cliënt betaalt eigen bijdrage BW
 - e. Cliënten in een overgangssituatie (omklapwoning)
- 7) Is er sprake van de volgende ondersteuning op de locatie/groep of door dit team?
 - a. Ongepland op verzoek van de cliënt (geen dag/tijd afgesproken)
 - b. Ongepland en onaangekondigd (bemoeizorg of onverwacht bezoek van de begeleider)

- 8) Wanneer is er overdag begeleiding aanwezig op de woonlocatie van de cliënt?
 - a. Permanent aanwezig
 - b. Een deel van de tijd aanwezig
 - c. Alleen aanwezig tijdens geplande begeleidingsmomenten (afgesproken dag en tijd)

- 9) Is er 's nachts permanent een begeleider aanwezig/oproepbaar?
 - a. Permanent een begeleider aanwezig (wakend)
 - b. Permanent een begeleider aanwezig (slapend)
 - c. Niet aanwezig maar wel cameratoezicht
 - d. Niet aanwezig maar wel oproepbaar
 - e. Niet aanwezig en niet oproepbaar
- 10) Overige opmerkingen?

Overzicht van vragen in stap 2 (Online vragenlijst)

Vragen over uw locatie, groep of begeleidingsteam

- 1) Bij welke organisatie bent u werkzaam? [keuzelijst]
- 2) Hoe heet uw locatie, groep of begeleidingsteam? [keuzelijst]
- 3) Hoeveel cliënten wonen er op uw locatie of worden ondersteund door uw begeleidingsteam? [aantal invullen]
- 4) Hoeveel van deze cliënten
 - a) Vallen nu onder beschermd wonen/maatschappelijke opvang? (indicatie van de regionale toegang voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang plus corporatiehotels) [aantal invullen]
 - b) Vallen nu onder de Wet langdurige zorg? (indicatie van het CIZ) [aantal invullen]
 - c) Vallen nu onder de ambulante Wmo? (indicatie voor ambulante Wmo van de lokale gemeente) [aantal invullen]
 - d) Vallen nu onder de forensische zorg? (op basis van een plaatsingsbrief) [aantal invullen]

De overige vragen gaan alleen over de cliënten beschermd wonen/ maatschappelijke opvang in de U16, met een toewijzing van de regionale toegang, of in een corporatiehotel, dus financiering vanuit BW/MO, ongeacht of deze cliënten in een instelling wonen of ambulante wonen. U mag er bij het beantwoorden vanuit gaan dat de volgende voorzieningen beschikbaar zullen zijn:

- *Professionele ambulante begeleiding, aansluitend op de behoefte van cliënt, ook buiten kantooruren die zich richt op zowel preventie als herstel.*
- *Volgende inkomen, budgetbeheer en schuldhulpverlening.*
- *Toeleiding naar (betaald) werk dan wel ruimte voor persoonlijke ontwikkeling in bijvoorbeeld herstelacademie of inloopvoorzieningen.*
- *Time out voorziening waarin inwoners tijdelijk kunnen verblijven als zij vanwege hun persoonlijke situatie tijdelijk niet in hun eigen huis kunnen verblijven.*
- *Volgende aansluiting in de wijk door passende informele zorg en participatie van de cliënt.*

1**2****3****4****5****6**

5) Wat is de leeftijdsverdeling van deze cliënten?

- Aantal cliënten van 18-44? [aantal invullen]
- Aantal cliënten van 45+? [aantal invullen]

Vragen over de gewenste woonsituatie van cliënten

6) Wat voor type woonsituatie zou voor de cliënten op uw locatie/van uw team het meest wenselijk zijn? Daarbij gaan we uit van zoveel mogelijk lokaal wonen (mogelijk is dat nu al zo).

- Aantal cliënten dat bij familie, partner of vriend in hun huis wil wonen:
- Aantal cliënten dat wil wonen in een gebouw van de aanbieder (intramurale instelling):
- Aantal cliënten dat geclusterd onzelfstandig wil wonen (met andere cliënten op hetzelfde adres, met gedeelde sanitair en/of keuken).

- Aantal cliënten dat geclusterd zelfstandig wil wonen (met andere cliënten in hetzelfde complex of dezelfde straat), op loopafstand van elkaar, met ieder eigen voordeur, sanitair en keuken:
- Aantal cliënten dat gemengd wil wonen (dragende en vragende bewoners wonen samen in één gebouw), zelfstandig met eigen voordeur, sanitair en keuken:
- Aantal cliënten dat gespreid wil wonen met begeleiding op afstand, zelfstandig met eigen voordeur, sanitair en keuken:

Vragen over de gemeente van voorkeur van cliënten

7) Waar zouden de cliënten op uw locatie/van uw team het liefst willen wonen? [Aantal cliënten per gemeente invullen]

Vragen over de begeleidingsbehoefte van cliënten

8) Welke begeleiding hebben de cliënten op uw locatie/van uw team overdag en in de avond nodig?

- Aantal cliënten dat overdag en in de avond de hulpvraag kan uitstellen (alleen geplande ondersteuning nodig):
 - Aantal cliënten dat overdag en in de avond de hulpvraag wel kan stellen, maar niet kan uitstellen (zowel geplande als ongeplande ondersteuning nodig):
 - Aantal cliënten dat overdag en in de avond de hulpvraag niet zelf kan stellen/formuleren (zowel geplande als ongeplande ondersteuning (onaangekondigd, bijv. bemoëizorg) nodig):
- 9) Welke begeleiding hebben de cliënten op uw locatie/van uw team in de nacht nodig?
- Aantal cliënten dat 's nachts de hulpvraag kan uitstellen (geen begeleiding nodig):
 - Aantal cliënten dat 's nachts de hulpvraag kan stellen, maar niet of maximaal een uur kan uitstellen (oproepbare begeleiding nodig, bijv. telefonisch bereikbaar):

- c) Aantal cliënten dat 's nachts niet zelf de hulpvraag kan stellen/formuleren (toezicht en bemoeizorg nodig):
- 10) Hoeveel uur per week krijgen de cliënten op uw locatie/van uw team naar uw inschatting in de huidige situatie totaal aan begeleidingstijd (directe en indirecte cliëntgebonden tijd)?
- Minder dan 2 uur per week, aantal cliënten:
 - 2 tot 6 uur per week, aantal cliënten:
 - 6 tot 10 uur per week, aantal cliënten:
 - 10 uur of meer per week, aantal cliënten:
 - Aantal cliënten waarbij de tijd per week zeer sterk fluctueert: Hoeveel uur per week hebben de cliënten op uw locatie/van uw team naar uw inschatting in de situatie dat ze wonen conform hun wensen zoals hierboven ingevuld totaal aan begeleidingstijd nodig (directe en indirecte cliëntgebonden tijd)?
- 11)
- Aantal cliënten minder dan 2 uur per week:
 - Aantal cliënten 3 tot 6 uur per week:
 - Aantal cliënten 6 tot 10 uur per week:
 - Aantal cliënten 10 uur of meer per week:
 - Aantal cliënten waarbij de tijd per week zeer sterk fluctueert: Voor hoeveel cliënten op uw locatie/in uw team is het naar uw inschatting van belang dat zij kunnen terugvallen op een time-out voorziening (in de situatie dat ze wonen conform hun wensen zoals hierboven ingevuld)? Een time-out voorziening is een plek waar iemand tijdelijk kan verblijven, als zelfstandig wonen tijdelijk niet lukt. [aantal invullen]

Overige opmerkingen

- 13) Heeft u nog overige opmerkingen of toelichtingen naar aanleiding van deze vragenlijst?

Overzicht van gespreksonderwerpen in stap 3 (interviews)

- De instroom van nieuwe cliënten beschermd wonen in uw organisatie
 - Instroom uit jeugdinstellingen
 - Instroom uit GGZ-behandeling
 - Instroom uit forensische zorg
 - Instroom uit overige oorsprong
- Ontwikkelingen wat betreft instroom voor de toekomst, verschuivingen tussen de 'stromen'
- Invloed van deze ontwikkelingen op de instroom
 - Bijv. afbouw van bedden in de GGZ-behandelklinieken
 - Bijv. ontwikkelingen in het domein van jeugd of justitie
 - Bijv. versterken van lokale infrastructuur
 - Andere ontwikkelingen
- Verandering van zorgwaarde of complexiteit bij deze groepen
- De mogelijke uitstroom van cliënten beschermd wonen hebben we met een vragenlijst in kaart gebracht. Tijdens het interview laten we enkele resultaten zien (deze zijn nu nog niet beschikbaar) en kunt u aangeven of u dit beeld herkent
- Ontwikkelingen wat betreft uitstroom voor de toekomst
 - Invloed van deze ontwikkelingen op de uitstroom
 - Bijv. openstellen van de Wlz voor psychiatrie
 - Bijv. versterken van de lokale infrastructuur
 - Andere ontwikkelingen
- Andere relevante informatie over de woonwensen van cliënten, die niet in de vragenlijst aan bod is gekomen

Bijlage 2. Huidige situatie (hoofdstuk 2)

De doelgroep lokaal bestaat onder meer uit:

- (Voornamig) dak- en thuislozen, soms met chronische psychiatrische problematiek
- Zwerfjongeren
- Gezinnen (in verschillende samenstelling) die dak- of thuisloos zijn
- Jongvolwassenen met complexe problemen, combinatie van psychische problemen, gedragsproblemen, lvb en verslaving (Jong)volwassenen met ASS of persoonlijkheidsstoornis
- Mensen met (licht) verstandelijke beperking en bijkomende problematiek wat betreft autisme en psychiatrie
- Mensen met psychiatrische problematiek en/of EPA
- Ouderen met psychiatrische kwetsbaarheid
- Ouderen met chronische problematiek en vaak ook somatiek

De locaties die vallen onder de regionale voorzieningen met een goed perspectief op uitstroom, en derhalve zijn meegenomen in het onderzoek, zijn beschreven in tabel 13.

Naam locatie	Organisatie	Beschrijving	Aantal cliënten
<i>Verspreid over de regio</i>	Umah-Hai	Mensen met psychiatrische problematiek en/of verslaving, kleinschaligheid en begeleiding vanuit ervaringsdeskundigheid.	33
De Kraal	Lievegoed	Mensen met verslaving, antroposofische benadering zonder gebruik van medicatie.	18
Paulus Potterhage	Lister Paulus	Mensen met eetstoornissen (betreft een voorziening met een landelijke functie).	36
Totaal			87

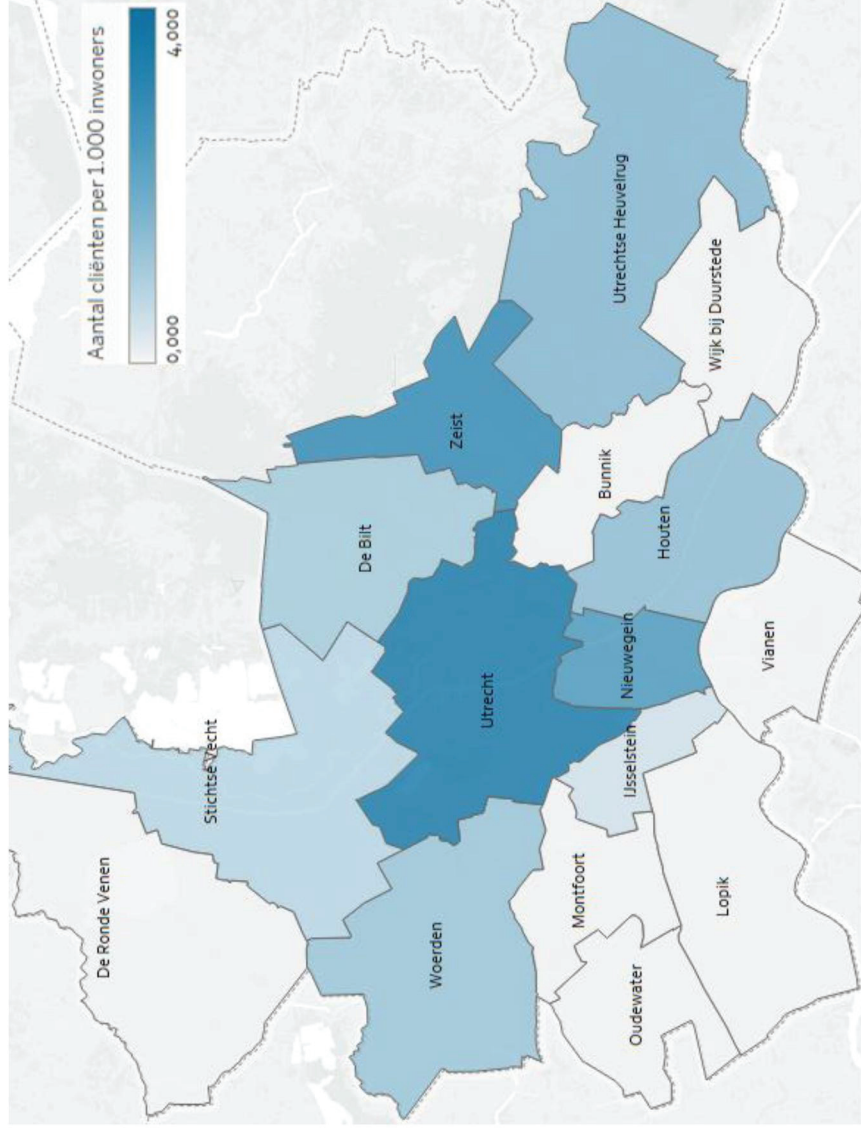
Tabel 13. Overzicht van regionale voorzieningen met goed perspectief op uitstroom, deze cliënten maken onderdeel uit van het onderzoek.

Tabel 14 beschrijft de regionale voorzieningen (zoals benoemd in de regionale koers) met een beperkt perspectief op uitstroom. Deze locaties maken geen onderdeel uit van het onderzoek (bron: Centrumgemeente Utrecht).

Naam locatie	Organisatie	Beschrijving	Aantal cliënten
Skaeve Huize	Tussen-voorziening	Mensen met moeite met sociale omgang, prikkelarme omgeving, weinig begeleiding, weinig perspectief op uitstroom	7
<i>Verspreid over de regio</i>	Philadelphia	Mensen met LVB en autisme, zeer gering perspectief op uitstroom	13
De Heem	Leger des Heils	Mensen met LVB en verslaving (prikkelgevoelig), specialistische begeleiding, zeer beperkt perspectief op uitstroom	6
Hostel de Hoek	Leger des Heils		16
Hostel Leidsche Maan		Mensen met verslaving en psychische problemen	35
Hostel Hogelanden	Lister	groep heeft vaak behoefte aan verzorging, de jonge groep kan na jarenlang verblijf uitstromen	26
Hostel Wittevrouwen			26
Boerderij	Lister	Mensen met ernstige gedragsproblemen, dagelijkse forensische behandeling en begeleiding, uitstroom naar lichtere voorziening op den duur mogelijk	18
Totaal			147

Tabel 14. Overzicht van regionale voorzieningen met beperkt perspectief op uitstroom

Figuur 16 toont het relatief aantal cliënten (aantal plekken per 1.000 inwoners) in de verschillende gemeenten van de U16.

Figuur 16. Huidig aantal cliënten maatschappelijke opvang of beschermd wonen per 1.000 inwoners 18+ per gemeente, peildatum: voorjaar 2018

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Tabel 15 toont het aantal cliënten maatschappelijke opvang en beschermd wonen per gemeente tijdens het onderzoek en daarnaast het percentage per gemeente en het aantal cliënten per 1.000 inwoners.

Gemeente	Aantal cliënten	Aandeel cliënten in U16	Aantal cliënten per 1.000 inwoners
De Bilt	35	2%	1,0
Houten	52	3%	1,4
IJsselstein	11	1%	0,4
Nieuwegein	127	8%	2,5
Stichtse Vecht	40	3%	0,8
Utrecht	997	66%	3,7
Utrechtse Heuvelrug	63	4%	1,7
Woerden	48	3%	1,2
Zeist	147	9%	2,9
Onbekend	19		
Totaal	1.539	100%	2,2
<i>Geen locaties/teams: Bunnik, De Ronde Venen, Lopik, Montfoort, Oudewater, Vianen, Wijk bij Duurstede</i>			

Tabel 15. Huidig aantal cliënten per gemeente, absoluut, relatief en afgezet tegen het aantal inwoners van 18 jaar en ouder in de betreffende gemeente, peildatum: voorjaar 2018

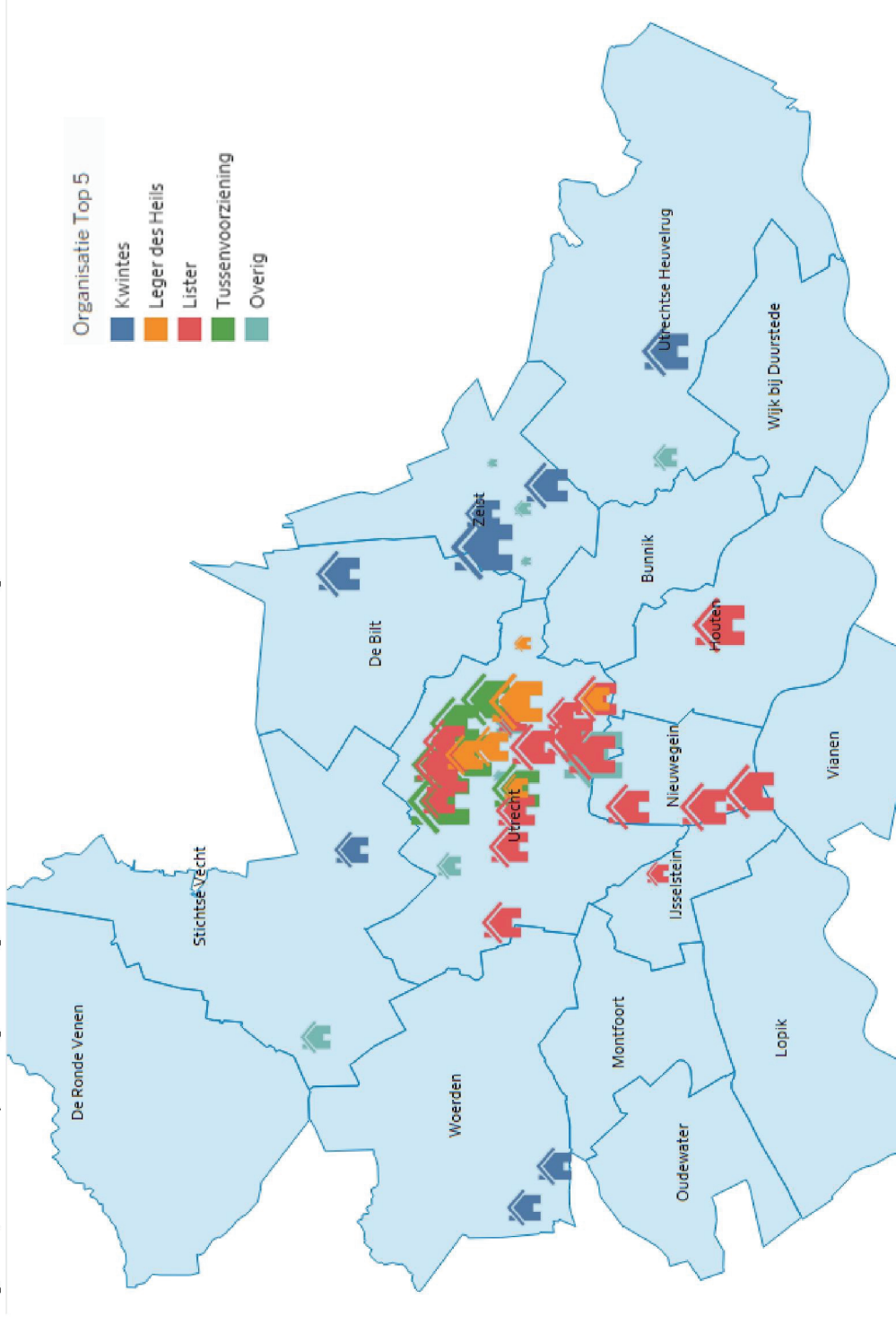

Tabel 16 geeft nadere informatie over het aantal cliënten per gemeente per aanbieder in de huidige situatie.

	Bijzondere Zorg Midden Nederland	Tussen- voorziening	Umah-Hai	Grasboom	Jados	Kwintes	Leger des Hells	Lister	Pensio Singelzicht	Stichting Lievegoed	Totaal aantal cliënten
Bunnik											0
De Bilt						35					35
De Ronde Venen											0
Houten								52			52
IJsselstein								11			11
Lopik											0
Montfoort											0
Nieuwegein								127			127
Oudewater											0
Stichtse Vecht						22				18	40
Utrecht	3	308	12	39	43		155	415	22		1016
Utrechtse Heuvelrug			21			42					63
Vianen											0
Wijk bij Duurstede											0
Woerden						48					48
Zeist	8	9				130					147
Onbekend	19										19
Totaal	30	317	33	39	43	277	155	605	22	18	1539

Tabel 16. Aantal cliënten maatschappelijke opvang en beschermd wonen in U16, uitgesplitst naar gemeente en naar zorgaanbieder

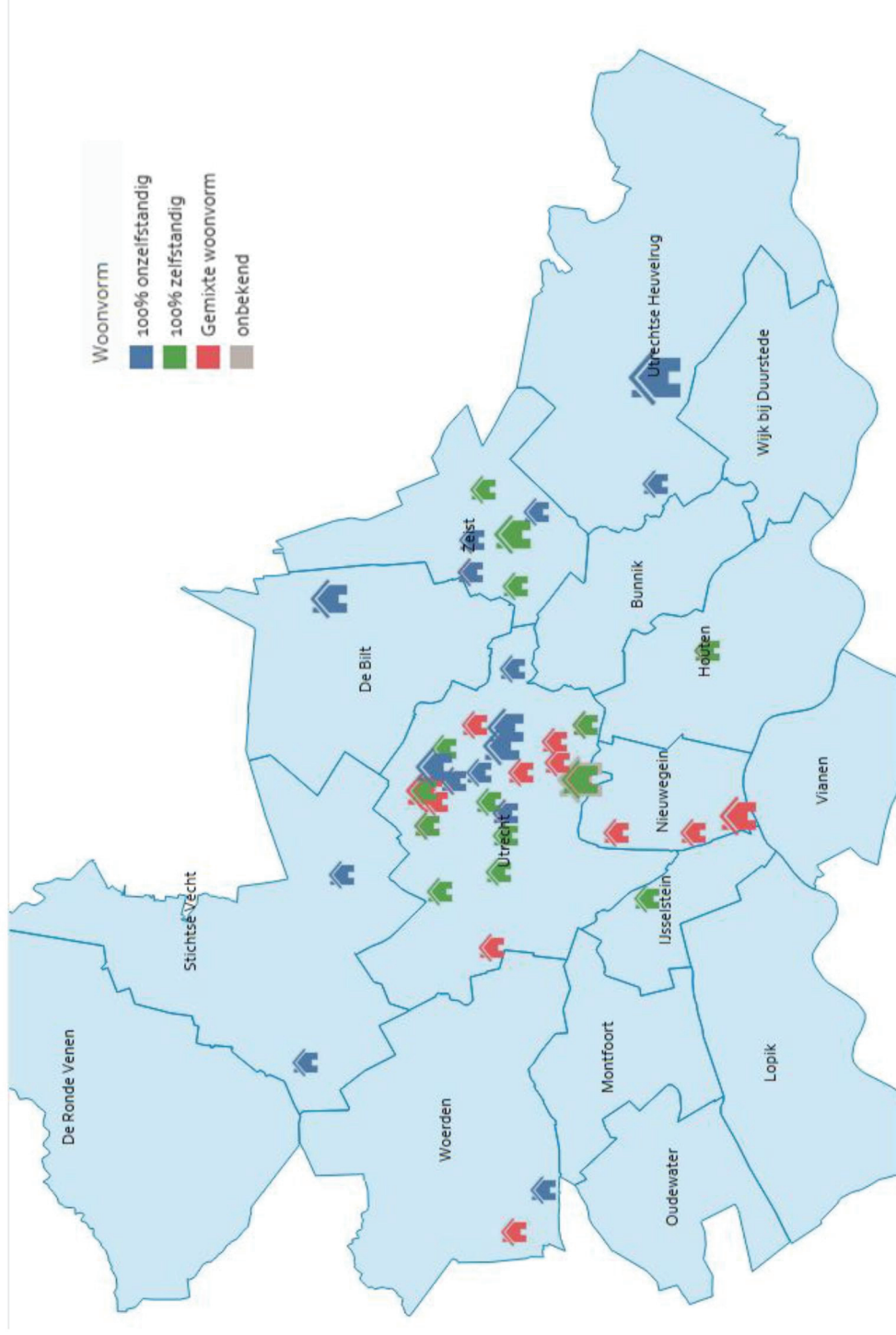
Figuur 17 toont de spreiding van de grootste vier aanbieders over de regio.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Figuur 17. Geografische spreiding van huidige locaties/teams voor maatschappelijke opvang en/of beschermd wonen (excl. regionale voorzieningen)
Hoe groter het symbool, des te groter het aantal cliënten

Figuur 18 toont de spreiding van type locaties (zelfstandig wonen, onzelfstandig wonen of een combinatie) over de regio.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Figuur 18. (On)zelfstandig wonen of een combinatie naar locatie/team (n=63)

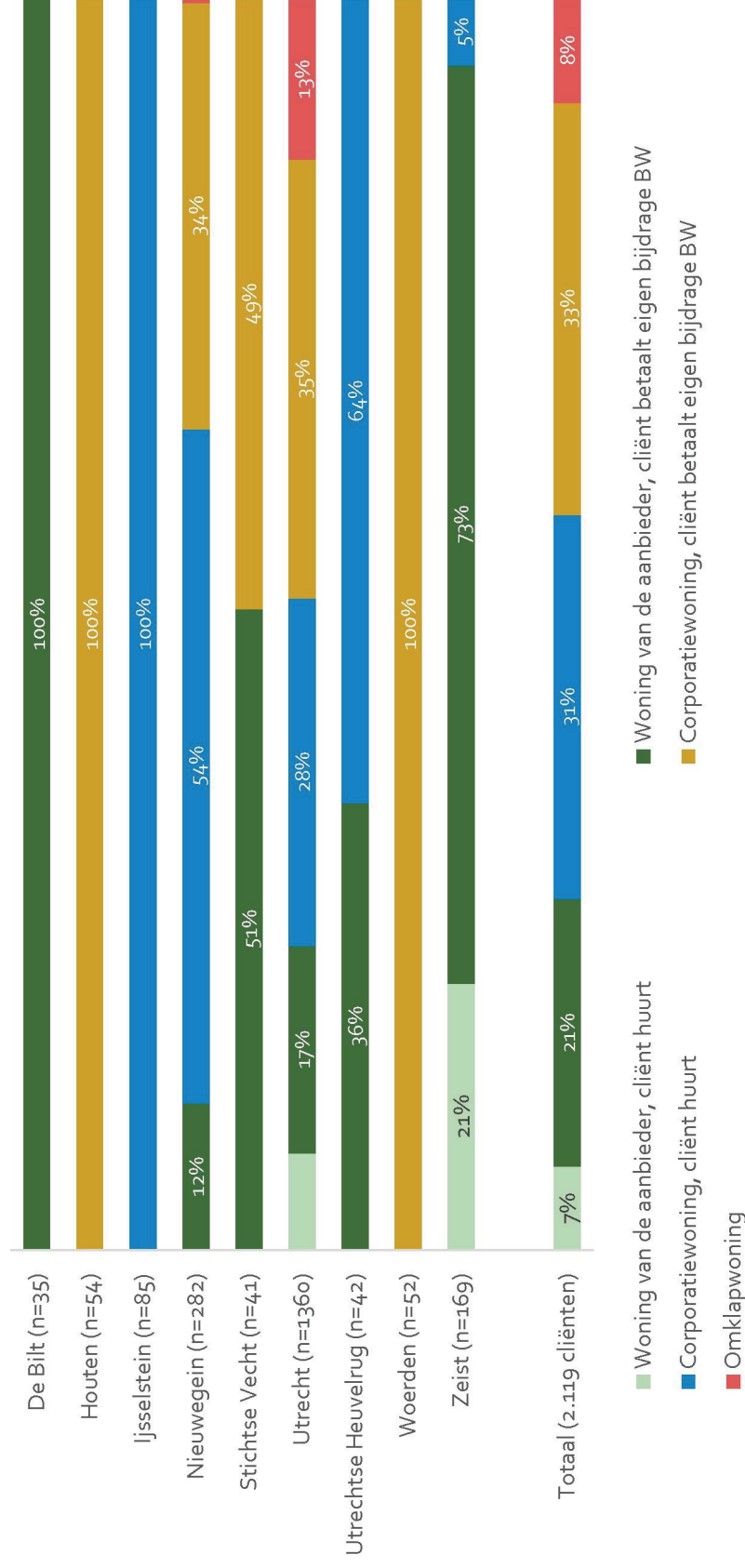
Figuur 19 toont het (on)zelfstandig wonen per gemeente.

Figuur 19. Verdeling huidig aantal cliënten per woonvorm per gemeente (n = 1.539).

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

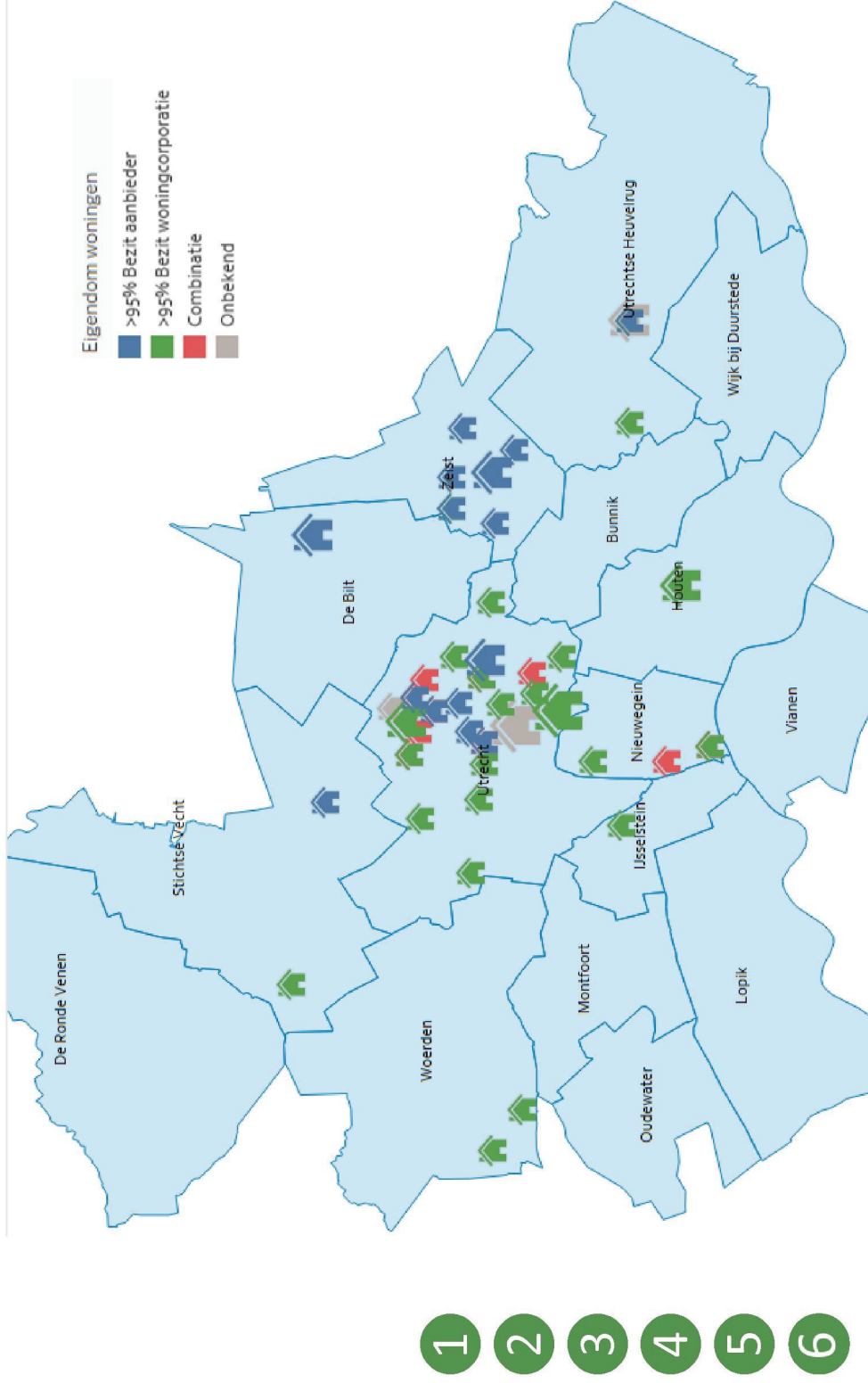
Figuur 20 toont de verhouding tussen woningen in bezit van de aanbieder en woningen in bezit van de woningcorporatie en op welke manier de cliënten bijdragen aan de kosten: via huur of eigen bijdrage. Deze vraag is steeds ingevuld voor alle woningen die bij de betreffende locatie/team horen. Dat kan ook op andere basis zijn dan een beschikking van de regionale toegang, bijv. Wlz, forensisch of ambulante Wmo.

Figuur 20. Eigendom van de woning en betaling van huur of eigen bijdrage per gemeente (n=2.119)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Figuur 21 toont de kaart van de regio met daarop de spreiding van de locaties/teams, gesplitst naar woningen in bezit van de aanbieder, van de woningcorporatie of gemengd.

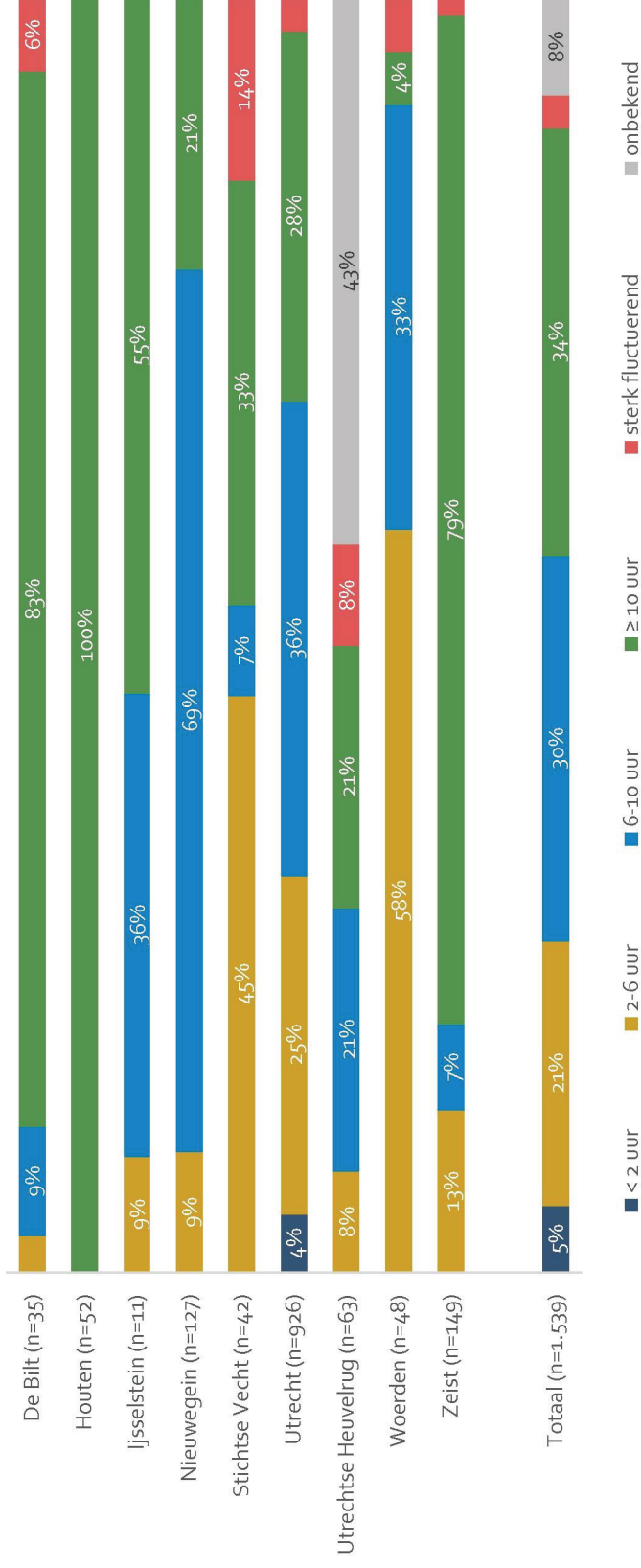

Figuur 21. Eigendomssituatie per locatie/team in het onderzoek (n=63)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Figuur 22 toont het gemiddeld aantal uren begeleiding per week, dit verschilt sterk per locatie/team en dus ook per gemeente.

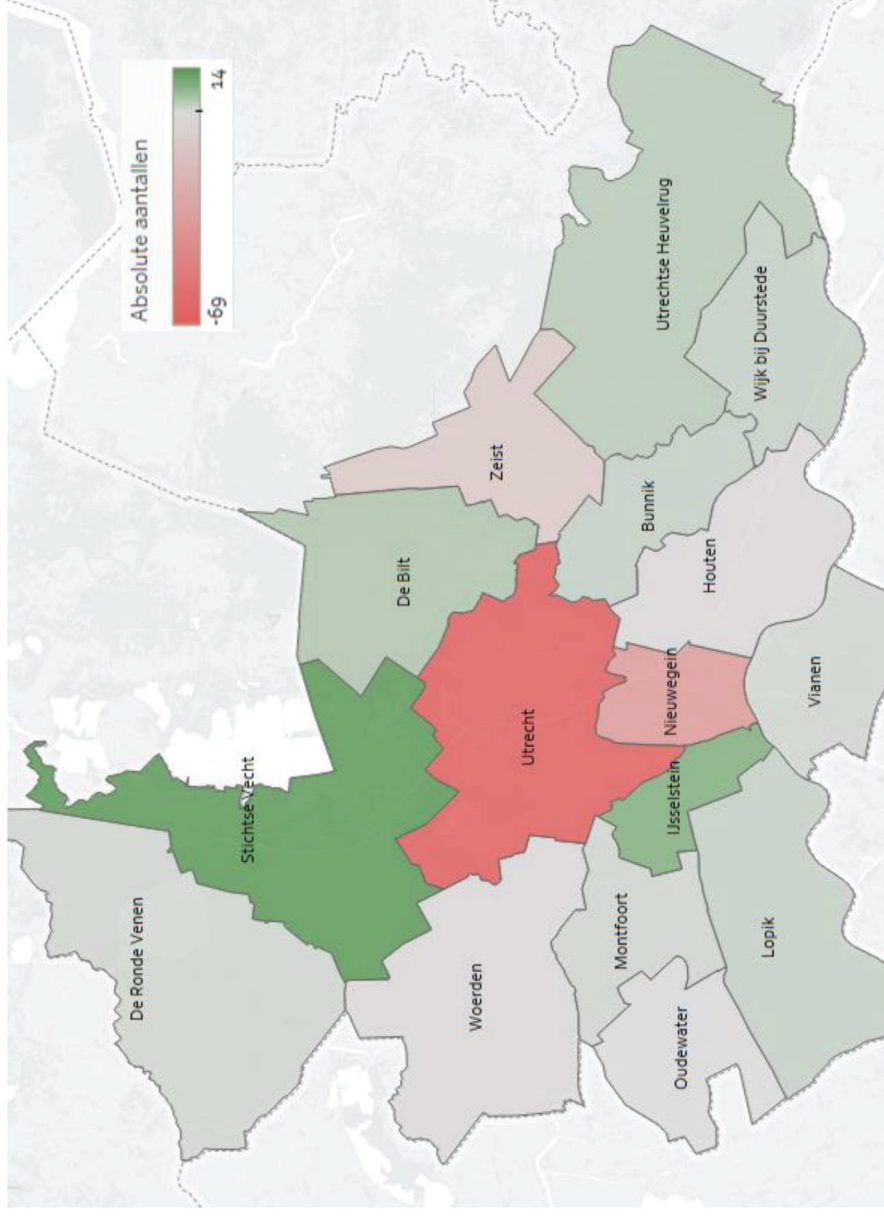

Figuur 22. Huidig gemiddeld aantal uren begeleiding / week, uitgesplitst naar gemeente (n = 1.539).

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Bijlage 3. Gewenste situatie (hoofdstuk 3)

Figuur 23 toont de gewenste toe- en afname, op basis van de huidige woongemeente en gemeenten waar cliënten willen wonen, op de kaart.

Figuur 23. Toename of afname (absoluut) van huidige groep cliënten maatschappelijke opvang en beschermd wonen per gemeente (57 locaties en 1.374 cliënten). In deze figuur zijn alleen locaties meegenomen waarvan de huidige en wensgemeente bekend zijn.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Tabel 17 geeft de huidige en gewenste woonvorm op hoofdlijnen aan van cliënten per aanbieder. Tabel 18 geeft een nadere uitsplitsing.

	Lister		Leger des Heils		Kwintes		Tussen-voorziening		Bijzondere Zorg Midden Nederland		Grasboom		Jados		Pensioen Singelzicht		Stichting Lievegoed		Umah-Hai		Totaal			
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%		
Onzelfstandig																								
Huidige situatie	247	41%	128	83%	224	81%	98	31%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	22	100%	18	100%	21	64%	758	49%
Gewenste situatie	82	14%	69	45%	138	50%	6	2%	0	0%	0	0%	2	5%	14	64%	6	33%	1	3%	318	21%		
Zelfstandig																								
Huidige situatie	360	60%	27	17%	52	19%	215	68%	11	37%	39	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	12	36%	716	47%
Gewenste situatie	523	86%	86	55%	139	50%	311	98%	11	37%	39	100%	41	95%	9	41%	14	78%	30	91%	30	91%	1207	78%
Onbekend																								
Huidige situatie	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	19	63%	0	0%	43	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	62	4%
Gewenste situatie	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	19	63%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	19	1%
Totaal aantal cliënten	605		155		277		317		30		39		43		22		18		33		1539			

Tabel 17. Aantal cliënten dat zelfstandig of onzelfstandig woont in huidige en nieuwe situatie, uitgesplitst naar zorgaanbieder
 * Optelling van de subcategorieën per aanbieder kan iets afwijken van het totale aantal cliënten per aanbieder. Dit komt doordat voor sommige locaties het totaal aantal cliënten waarvoor de vraag over huidige of gewenste woonsituatie is beantwoord, iets afweek van het opgegeven totaal aantal cliënten per locatie. Alle locaties waar deze verschillen klein waren (<5) zijn wel meegenomen in de analyse.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

	Lister	Leger des Heils	Kwintess	Tussen-voorziening	Bijzondere Zorg Midden Nederland	Grasboom	Jados	Pensioen Singelzicht	Stichting Lievegoed	Umah-Hai	Totaal									
Intramuraal																				
Huidig	73	12%	117	75%	200	72%	25	8%	0	0%	0	0%	100	%	18	%	0	0%	455	30%
Gewenst	44	7%	56	36%	135	49%	4	1%	0	0%	0	0%	12	55%	4	22%	0	0%	257	17%
Geclusterd onzelfstandig																				
Huidig	174	29%	11	7%	24	9%	73	23%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	21	64%	303	20%
Gewenst	38	6%	13	8%	3	1%	2	1%	0	0%	0	0%	2	9%	2	11%	1	3%	61	4%
Geclusterd zelfstandig																				
Huidig	266	44%	0	0%	0	0%	48	15%	0	0%	36	92%	0	0%	0	0%	12	36%	362	24%
Gewenst	101	17%	19	12%	60	22%	14	4%	0	0%	24	62%	8	19%	3	14%	9	27%	243	16%
Gemengd																				
Huidig	0	0%	0	0%	0	0%	46	15%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	46	3%
Gewenst	39	6%	13	8%	5	2%	59	19%	0	0%	4	10%	1	2%	2	9%	7	21%	131	9%
Gespreid																				
Huidig	94	16%	27	17%	52	19%	121	38%	11	37%	3	8%	0	0%	0	0%	0	0%	308	20%
Gewenst	363	60%	53	34%	71	26%	233	74%	11	37%	15	38%	32	74%	4	18%	8	44%	802	52%
Gewenst (bij familie)	20	3%	1	1%	3	1%	5	2%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2	6%	31	2%
Onbekend																				
Huidig	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	19	63%	0	0%	43	100	0	0%	0	0%	62	4%
Gewenst	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	19	63%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	19	1%
Totaal aantal cliënten	605		155		277		317		30		39		43		22		33		1.539	

Tabel 18. Aantal cliënten per woonvorm in huidige én nieuwe situatie, uitgesplitst naar zorgaanbieder (deze tabel is een verdere verfijning van tabel 17)

Bijlage 4. Ontwikkelingen (hoofdstuk 4)

In tabel 19 staat per gemeente het aantal inwoners van 18 jaar en ouder (de grens voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen), nu en in 2021. Omdat mensen tot 45 jaar het vaakst in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen komen, is deze groep apart benoemd. Tevens is per gemeente aangegeven of er de komende jaren sprake zal zijn van een stijging of daling (roze gearceerd) van het inwoneraantal.

	Inwoners 18 jaar en ouder				Aantal inwoners 18-44 jaar			
	Aandeel >18 jaar	2018	2021	Ontwikkeling	Aandeel 18-44 jaar	2018	2021	Ontwikkeling
Bunnik	2%	12.108	12.503	3%	1%	4.265	4.510	6%
De Bilt	5%	33.889	33.740	<1%	3%	11.278	11.403	1%
De Ronde Venen	5%	34.277	34.704	1%	4%	11.847	11.962	1%
Houten	5%	37.491	38.488	3%	5%	15.033	15.022	<1%
IJsselstein	4%	26.059	25.914	-1%	3%	10.148	9.548	-6%
Lopik	2%	11.228	11.506	2%	1%	4.360	4.413	1%
Montfoort	1%	10.526	10.659	1%	1%	4.068	4.074	<1%
Nieuwegein	7%	51.044	51.495	1%	6%	20.786	20.663	-1%
Oudewater	1%	7.995	8.128	2%	1%	3.064	3.151	3%
Stichtse Vecht	7%	51.737	52.626	2%	6%	19.196	19.316	1%
Utrecht (gemeente)	39%	277.428	290.329	5%	50%	165.104	168.450	2%
Utrechtse Heuvelrug	6%	40.673	41.589	2%	4%	13.961	14.437	3%
Vianen	2%	15.912	16.566	4%	2%	6.140	6.461	5%
Wijk bij Duurstede	3%	18.360	18.694	2%	2%	6.393	6.279	-2%
Woerden	6%	40.307	41.462	3%	5%	16.182	16.485	2%
Zeist	7%	50.271	50.847	1%	6%	20.256	20.499	1%
Totaal U16	100%	719.305	739.251	3%	100%	332.083	336.672	1%

Tabel 19. Verwachte bevolkingsgroei per gemeente in de leeftijdscategorieën 18+ en 18 – 44 jaar.

Bijlage 5. Prognose (hoofdstuk 5)

In figuur 24 staat de verdeling van de bevolking over de U-16 ten behoeve van raming 1.

Figuur 24 Verdeling van inwoneraantal over U16, 2018 (bron: CBS statline)

In tabel 20 staat de verdeling van de instroom ten behoeve van raming 2.

Herkomstgemeente	Aantal cliënten	Aandeel totaal
Bunnik	4	1%
De Bilt	8	2%
De Ronde Venen	2	<1%
Houten	12	3%
IJsselstein	20	4%
Lopik	3	1%
Montfoort	2	<1%
Nieuwegein	21	5%
Oudewater	0	<1%
Stichtse Vecht	13	3%
Utrecht	281	64%
Utrechtse Heuvelrug	12	3%
Vianen	2	<1%
Wijk bij Duurstede	2	<1%
Woerden	16	4%
Zeist	23	5%
Onbekend	25	1%
Eindtotaal	442	100%

Tabel 20. Gemiddelde jaarlijkse instroom 2016/2017 naar herkomstgemeente (bron: centrumgemeente Utrecht).